

Pandemi Önlemlerinin Çocuklara Verdiği Zarar

- Mart ila Mayıs 2020 arasında 1.5 milyar çocuk okula devam edemedi,
- 117 milyon çocuk için kızamığa ve çocuk felcine karşı hayat kurtaran aşı kampanyaları yapılamadı,
- 370 milyon çocuk okul yemeğinden mahrum kaldı,
- UNICEF'in karanlık tahminleri: Önümüzdeki 12 ay içerisinde 2 milyon çocuk, hizmet verilememesi ve yetersiz beslenme nedeniyle hayatını kaybedebilir,
- Tahminlere göre 2020 sonuna dek her gün 6.000 çocuk pandeminin neden olduğu açlık nedeniyle hayatını kaybetti,
- Hayati öneme sahip A vitamini hapları beş yaş altı 250 milyon çocuğa verilemiyor,
- 150 milyondan fazla çocuk çok boyutlu yoksulluğa sürüklendi

KIZAMIK

ÇOCUK FELCİ

Korona Günlerinde Toplum Politikaları Bir Yıpratılmanın Öyküsü

Muhtelif, Demeçler,

maske, hijyen, test, mesafe kurallarının önemini vurgulayan ya da tekzip eden...

Haberler,

Kısıtlamaların alternatifsiz olduğunu manşete taşıyan ya da aksini iddia eden...

Kararlar,

gün be gün değişen, meşrulaştırılan ya da anayasalarla çelişen...

Haklar,

rafa kalkan, uygulanmayan, değersizleştirilen...

Yorumlar,

Covid nedeniyle ölüm oranlarının yıllık bazda arttığını aktaran ya da sıra dışı bir artış saptanmadığını açıklamaya çalışan...

Ayrıntılar,

Pandemide Korona'dan mı, Korona'yla mı, aşılama aşından mı, aşıya rağmen mi öldüğüne yanıt arayan...

Araştırmalar,

yapılmayan, virolojiye indirgenen, yöntemleri belirsiz...

Görüşler,

güvenilir bilgiden yoksun, kaypak zeminlerde vücut bulamayan, yarını olmayan...

Gereksinimler,

akademik nesnel bir tartışma, bir türlü cereyan etmeyen; bir söz hakkı, üzerinden silindirle geçilmeyen...

Niyetler,

virüse karşı "hayat kurtarmaya" çalışan, çalışırken "insan zaiyatı" veren...

Beklentiler,

aşı sevkiyatının hızlandırılmasına dair, aşının zorunlu olmasına ya da olmamasına dair, aşılama önceliğinin kime verileceğine, aşının zararlarına, yararlarına, aşı olanların kobaylığına, olmayanların sorumsuzluğuna dair; kısıtlamaların devamına ya da kaldırılmasına,

Devamı 2. sayfada ▶

Başarısız Devlet:

Korona, Sosyallik ve Dayanışma

Prof. Dr. Heinz Sünker

Ne var ki virüs bilindiği üzere gökten düşmedi, aksine o artık küresel ölçekte görülebilen bir yaşam tarzının sonucudur. Ve ortaya çıkışı tekil değildir, aksine son on yıllarda cereyan eden benzer olaylar zincirinin bir halkasıdır - Ebola ve Sars adlarıyla bağlantılı olaylardır bunlar. Görüldüğü kadarıyla yetersiz önleyici politikalar nedeniyle "başarısız devlet" tanısı konulmalıdır ya da daha iyi bir ifadeyle: Hiçbir önleyici politikanın olmaması, belirleyici ölçüde bu pandemiyi ortaya çıkan boyutlarına ve küresel çapına yol açmıştır ya da buna katkı sunmuştur.

SAYFA 3

Çocuklar - Korona Kriz Politikalarının Büyük Kaybedenleri.

Kısa bir Rapor

Prof. Dr. Armin Bernhard

Öyle ki, Mart ila Mayıs 2020 arasında 1.5 milyar çocuk okula devam edemedi, 370 milyonu okul yemeğinden mahrum kaldı. Kasımda okul kapatmalarından etkilenen çocuk sayısı 527 milyondur. 117 milyon çocuk için kızamığa ve çocuk felcine karşı hayat kurtaran aşı kampanyaları yapılamadı. 463 milyon öğrenci telafi amaçlı derslere giremedi. UNICEF'in karanlık tahminleri şöyle: Önümüzdeki 12 ay içerisinde 2 milyon çocuk, hizmet verilememesi ve yetersiz beslenme nedeniyle hayatını kaybedebilir. Yetersiz beslenen çocukların oranı 2020'de %14 arttı, 150 milyondan fazla çocuk çok boyutlu yoksulluğa sürüklendi.

SAYFA 4 - 5

Gözetim Toplumu:

Pandemi Zamanlarında Okul

Prof. Dr. Rainer Hawlik

Evde okul için destek görmeyen, ev ödevleri için çalışma ortamı bulamayan ve ilkdilleri olmayan Almanca okul zamanlarında öğrenen, çoklu dezavantajlara sahip ailelerde yaşayan öğrenciler göze olumsuz çarptı. Öğretmenlerine göre onlar doğaçlama yapılan uzak eğitime katılmadı, erişilebilir değillerdi. Sistemi ayakta tutanların alkışlanması ani bir son bulana dek bir kaç hafta sürerken, onların okul çağındaki çocuk ve de genç evlatları ise alkışlanmadı bile, aksine bu çocuk ve gençler, kendilerini halk sağlığı için risk ve tehdit faktörüne dönüştüren kitlesel medya söyleminin bir nesnesi haline geldi.

SAYFA 6

Korona (Önlemleri) ve Bir İnsan Hakkı Olarak Eğitim Hakkı

Prof. Dr. Michael Klundt

Krüger için "mutasyon da (...) okulları açmak için bir neden değil - hijyen kurallarına uymak ise bunun ön koşuludur (...). Bütün bu önlemlerde nüfusun gerçekten de en az tehlike altındaki grubu olan çocukların, okul kapatmaları nedeniyle toplumda en büyük fedakârlıklarda bulunmak zorunda kaldığını düşünüyorum. Eğitim-öğretimdeki açıklar büyüyor, ama aynı zamanda sosyal, psikik ve bedensel sorunlar da çoğalıyor. Spor dersi yapılamadığında, dar evlerinde oturup kaldıklarında. Çocuk ve gençlik psikiyatrlarına sorulduğunda, muayenehanelerinin dolup taşıdığından söz ediyorlar. Bunu da dikkate almak gerekiyor".

SAYFA 12 - 13

Prof. Dr. Werner Nell

Mainz Sosyal Pedagoji Araştırmalar Enstitüsü | Martin Luther Üniversitesi Halle-Wittenberg | Queen's University Kingston ON, Kanada

Çeviri: PoliTeknik

Kavram Korsanları

Kimlik, Anı ve Kabul Görme Üzerine Yürütülen Güncel Tartışmaya Dair

Kentler ve üniversiteler kurucu ya da destekçilerinin adını taşır. Futbol stadyumları sponsorlara göre adını değiştirir ve dolayısıyla kamusal alanların ve kamusal dik-katin, ki bu ayrıca dildeki kamu alanlarını ve söylemleri de kapsar, kullanımı ve ele geçirilmesi söz konusu olduğunda, güç ve nüfuz yanı sıra paranın da bir rol

oynayabildiğini gösterir. Ama ad değişiklikleri ve kavramlar için çekişmeler, toplumsal ilişkilerde daima değişiklikler ve geçerlilik talepleri olduğunu ve daima olacağına da gösteriyor. Ancak onlar herşeyden önce kültürde ve onun yansıma biçimlerinde kesinlikle durağan ve hatta nihai tanımlanabilir birşey olmadığını kanıtlar.

Kültürel kuruluşlar, kodlamalar ve diğer kendini-orataya-koymalar birer söylem arenası (Werner Schifffauer) ifade eder. Bunlar, çeşitli toplumsal grupların, deneyim ve çıkarların karşılaştığı ve karşılıklı tutum almalarını gerektiren müzakere ortamlarıdır. Onlar bu şekilde bir yandan kendilerine ve hayallerine söz hakkı vermeye ça-

lıştır. Ama diğer yandan da – Ralf Dahrendorf tarafından “toplumun can sıkıcı gerçeği” olarak belirtilen durum – farklı hayal ve deneyimlerini, kendi isteklerini ve önceliklerini savunabilen (savunma ihtimali olan) başka insanlarla muhatap olduklarını kavramak ve tabii ki de kabul etmek zo-

Devamı 14. sayfada ▶

1. sayfadan devam... ▶

Korona Günlerinde Toplum Politikaları

ne zaman ve kimin için kalkacağına dair; kısıtlamanın maddi getirisine, zararına, zararın karşılanmasına, karşılanırken izlenecek prosedürlere dair; okulların açılmamasına, tam açılmasına ya da sınıflara göre açılmasına, dijital öğrenime, çevrimiçi ve internetle uyumlu bir cihaz sahibi olmaya dair...

Korkular,
psikolojik, yalnız kalındığı için, şüpheye dayalı, yalnız kalınmadığı için;
virüs bulaştıran olmamak için, virüs bulaşan olmamak için;
mesele neymiş anlaşılamadığı için, neye güvenilsin bilinmediği için;
çocukları saran, yaşlılara ölümcül tehdit oluşturduklarını düşündükleri için;
aile içi şiddete maruz kalınabildiği için;
iflas ihtimali arttığı için;
süresiz bir cinnet geçirildiği için...

Öfkeler,
Kurallara uymayanlara ya da aşırı uyanlara karşı;
denetlemelerin yumuşaklığına ya da sertliğine karşı;

ışyerinde, toplu taşımada, alışverişte, sosyal mesafeye uyulmasının olanaksızlığına karşı; mantık aramanın yetersizliğine karşı; yarın pandemiden ya da siyasetinden bir kötülük daha geleceğini bile bile, savrulmak üzere bugünden rüzgarın iradesine girenlere karşı;

Ve şimdi mevcut sağlık krizi koşullarında toplumun yıpratıldığına, yorgun düştüğüne tanıklık ediyoruz. Herşey bulanık, duygular karışık, mantık devre dışı, koşullar istismara açık... Aşılması için 2020 Mart'ında ihtiyatlı kitlesel bir mutabakat ortamının yakalandığı bu kriz süreci, nasıl oldu da bu denli yörüngesinden çıkabildi? Seyirci tribününe kapatılanlar için önemi giderek artan bir tartışmaya hazırlanmak artık ivedilik teşkil ediyor. İnsan hayatı kurtarma misyonuyla meşruiyetini dayatan uluslararası politikaların neden olduğu çok boyutlu kayıpları tüm görünümüleriyle gün yüzüne çıkarmayı gerektiren bir tartışmadır bu. “İnsan hayatı her şeyden önemlidir” ile, “yalnızca onurlu bir yaşam, yaşamaya değerdir” yaklaşımlarının zıtlığında alevlenecek bir münakaşa...

PoliTeknik, elinizde bulunan 30. sayısında, özellikle çocuk hakları ve eğitim konularını irdeleyen yazarlarla bu kayıplar tartışmasına ışık tutuyor.

İÇİNDEKİLER

1.-2. Sayfa
PoliTeknik

Korona Günlerinde Toplum Politikaları Bir Yıpratılmanın Öyküsü

3. Sayfa
Prof. Dr. Heinz Sünker

Başarısız Devlet: Korona, Sosyallik ve Dayanışma

4.-5. Sayfa
Prof. Dr. Armin Bernhard

Çocuklar – Korona Kriz Politikalarının Büyük Kaybedenleri. Kısa bir Rapor

5. Sayfa
Prof. Dr. Horst Pöttker

Sosyal Bilimler Pandemide Neleri Yerine Getir(me)di?

6. Sayfa
Prof. Dr. Rainer Hawlik

Gözetim Toplumu: Pandemi Zamanlarında Okul

7. Sayfa
Raphael Ekamba

Almanya'da Çeşitliliği Desteklemek için bir Fırsat olarak Korona

8.-10. Sayfa
Dünya Genelinden Görüşlerle Öğrencilerin Pandemi Deneyimleri - PoliTeknik Anket Çalışmasından İlk İzlenimler - İNGİLTERE - HİNDİSTAN - VIETNAM

UGANDA - GÜNEY AFRIKA - TÜRKİYE
İSVEÇ - EKVADOR - PERU
MADAGASKAR - KIBRIS - ALMANYA

11. Sayfa
Prof. Dr. Eric Mührel

Nemesis II: Trumpizm ve Post Modern Dönem Hannah Arendt'ten Bilim ve Gerçek üzerine

12.-13. Sayfa
Prof. Dr. Michael Klundt

Korona (Önlemleri) ve Bir İnsan Hakkı Olarak Eğitim Hakkı

14. Sayfa
Prof. Dr. Werner Nell
Kavram Korsanları

Kimlik, Anı ve Kabul Görme Üzerine Yürütülen Güncel Tartışmaya Dair

15. Sayfa
Prof. Dr. Wolf D. Bukow

Kentsel Ortak Yaşamımız için Korona'dan Ders Çıkarmak

16. Sayfa
PoliTeknik Çalışmalarımıza Örnekler

Uluslararası dergiler
- PoliTeknik International
- PoliTeknik Español
- PoliTeknik Português

Dijital Kitap
Dünya genelinden üniversite öğrencilerinin partnerliğinde

KÜNYE | IMPRESSUM

PoliTeknik

Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Quartalsweise
Üç ayda bir
Unentgeltlich
Ücretsiz
ISSN 2198-8706

Herausgeber/
Yayımlayan Kurum:
Verein für Allseitige Bildung e.V.
(Çokyönlü Eğitim Derneği)

Visdp | Chefredakteur/
Genel Yayın Yönetmeni:
Zeynel Korkmaz

Postanschrift/Posta adresi:
Postfach 25 03 48
40092 Düsseldorf

Webseite/Internet adresi:
www.politechnik.de

Kontakt/ İletişim
info@politechnik.de

Druck/ Baskı:
Hürriyet A.Ş.
Zweigniederlassung Deutschland
An der Brücke 20-22
64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım
Atelier Grafik & Illustration
Ömer Yapraklıran

Başarısız Devlet: Korona, Sosyallik ve Dayanışma

I. Martin Jänicke "Başarısız Devlet" başlıklı kitabında, devletin ne zaman gerçekçi olarak toplum şekillendirir tarzda oyuna dahil olduğunu toplumsal-analitik biçimde belirlemek için, "klasik kamu iktisadi biliminin yumuşak saflıklarını geride bırakmak" gerektiğinden yola çıkıyor: Örneğin "pazarın çok kısa bir zaman perspektifi olması nedeniyle ve pazar katılımcılarının kısa vadeli çıkarlarını uzun vadeli çıkarların üstünde tuttuğu için". **Bu olayda başarısız devletle kastedilen, devletin de zaman perspektifinin kısası olması ve yasama dönemlerinin ötesine geçememesidir.** Geleceği düşünmek ve sorunların ihtiyatla önlenmesi pazarın ilgisi dışındadır (Martin Jaenicke 1986: Staatsversagen. Die Ohnmacht der Politik in der Industriegesellschaft. Münih, S. 51). Jänicke'nin buradan çıkarsadığı, devletin görev yoğunluğunun birincil olarak toplumsal ödevlere yanıt şeklinde sorun odaklı belirlenmesi gerektiğidir (S. 55). Ancak bu, devletin söz konusu görevleri gerçekten de işleme aldığı anlamına gelmez. Çünkü, diyor Jänicke, devletin sağlık hizmetlerindeki başarısızlığı "yetersiz önlemler biçiminde" başlar (S. 63).

Jänicke'nin analizi, klasik Frankfurt ekolünün (Horkheimer, Marcuse, Adorno) yaptığı toplum analizlerinde kapitalist kamulaştırma tarzının temel sorunu olarak ortaya koyduğu şeyi somutlaştırır: Kapitalist toplumların özünü oluşturan mantıksızlık - ister özel mülkiyet kapitalizmi, ister Orta ve Doğu Avrupa diktatörlükleri örneğindeki gibi devlet kapitalizmi olsun. Bu, 70 yıl öncesinden Horkheimer'i şu tümceyi kurmaya yöneltti: **"Toplumun ana arterlerinde güvenlik yoktur"** (Max Horkheimer o.J.: Kritik der instrumentellen Vernunft. Raubdruck, S. 254).

Böylece, şimdi, Korona pandemisi, sağlık politikası ve toplumsal ve bireysel sonuçlarla ilgili tartışmaya girmiş oluyoruz. Korona olayından çıkan deneyim ve yaşanmışlıkların konumlandırılmasını konu alan bir analizin toplumsal-analitik açıdan büyük bir önem taşıma nedeni, bunun gerçekten de doğa tehlikeleriyle yüzleşerek elde edilen klasik deneyimleri ve toplumda bu deneyimlerle ilgilenme biçimlerini deşifre edebilmesidir. Çoğunlukta ve insanlık tarihinin uzun bir kesiti boyunca doğa tehlikeleri denildiğinde söz konusu olan şeyi, polisive roman yazarı Leonardo Padura, "kahramanın" deneyimleri ve yaşam tarzında şu sözlerle paradigma olarak anlaşılır hale getiriyor:

"O (Dedektif H.S.), korku duymadan, ama ürpertici bir yaşa, otuz altı yaşına bastığı ve bunun polis olarak son günü olduğu gerçeğiyle uyandı.

Ve gözlerini açtığında gördükleri kendisini şaşırtmadı: Boş bir akvaryum, sadece bir yanında çukur oluşmuş bir yatak, toz ve ertelenen plan ve umutlarla örtülü birkaç kitap, burarak son damlası sıkılmış bir paspas gibi duran bir şişe Caney, korktuğu belirsiz bir gelecek, ve, küçük pencereyle çerçevelenen, buna karşın arsız mavilikte bir parça gökyüzü (Leonardo Padura 2006: Das Meer der Illusionen. Das Havanna-Quartett: "Herbst", S. 166)".

Ve sözü asıl konuya getirdiğimizde bunun anlamı: **"Düzenli aralıklarla insana, kendisine hakim olamaya çağını kamıtlamak isteyen ve öç almak için sonsuz olanaklarını ona anımsatan bir doğa"** (Padura, S. 229)".

Kasırgalar ve başka doğa olaylarıyla ilgili betimlenen bu durum, ilk bakışta pandemiye kadar uzanıyor, ama bir kez daha farklı deneyimleniyor, çünkü doğal afetlerden farklı olarak virüsler duyularla deneyimlenmez; ilk olarak bulaşmanın neden olduğu bedensel sonuçlarla duyuya yansır.

Ne varki virüs bilindiği üzere gökten düşmedi, aksine o artık küresel ölçekte görülebilen bir yaşam tarzının sonucudur. Ve ortaya çıkışı tekil değildir, aksine son on yıllarda cereyan eden benzer olaylar zincirinin bir halkasıdır - Ebola ve Sars adlarıyla bağlantılı olaylardır bunlar. Görüldüğü kadarıyla yetersiz önleyici politikalar nedeniyle "başarısız devlet" tanısı konulmalıdır ya da daha iyi bir ifadeyle: Hiçbir önleyici politikanın olmaması, belirleyici ölçüde bu pandeminin ortaya çıkan boyutlarına ve küresel çapına yol açmıştır ya da buna katkı sunmuştur. Devlet aygıtlarının - hangi biçimde olursa olsun, ister kapitalist demokratik ya da diktacı - 10-15 yıl önce yaşanan pandemilerin beklenen devamına karşı hazırlık yapma gereği duymadıkları ya da önlem alma durumunda olmadıkları görüldü. - Elbette bugün kamuoyunda etkili o bütün virolog ve epidemiyologların önleyici konseptlerin hazırlanması gündemdeyken nerede oldukları sorusunu yöneltmek gerekir; çünkü bilimsel açıdan oldukça açık, Ebola ve Sars'la birlikte ortaya çıkan bilgi, bu hastalıkların ne zamansal ne de mekansal sınırlandırılmayacağı, tek şansın aşı geliştirilmesinde yatıyordu. -

Böylece durumu belirleyen devletin ve sistemin başarısızlığıydı, özel mülkiyet ya da devlet kapitalizminin mantıksallığı bir kez daha sınırlarına dayandı. Alışıldığı üzere genellikle semptomlar hafifletilerek "kaderden" kaçmaya çalışılıyor, bir toplumun az ya da çok anlayışlı üyeleri sosyal mesafe, maske zorunluluğu, sosyal izolasyon gibi doğru tutum ve davranış için uğraş göstermeye özendirilmeye çalışı-

yor - kendi yararları için de, virüs kapmamak, enfeksiyonların uzun vadeli, feci sonuçlarından kurtulmak, ölmek için. Sistemik açıdan bu, sağlık sisteminin, kliniklerde yoğun bakım üniteleri sayısının, ortaya çıkan triaj olanaklarının aşırı zorlanması olarak tartışılıyor.

II. Analitik bakımdan kanımca bu bağlamda kamusal söylemlerin bir analiziyle bağıntılı olarak son derece ilginç olan şey, bu politikanın "dayatılmasının" - bazı zamanlar bakım yurtları ve çocuk yuvaları ile okullar konu olduğunda kuşaklar arası - "dayanışma" ve de çocuk ve gençlerin öğrenci olarak çocuk yuvasına/okula devamındaki yetersizliklerle mağdur edilmesi üzerine konuşmalarla ilişkilendirilmesidir. Her ikisinin ilgi uyandırma nedeni, aslında çok ender görülebilen ya da hiç görülmeyen, eşitlik üzerine yapılan politikacı konuşmalarında ya da vurgulamalarında aniden gün yüzüne çıkmış olmasıdır.

"Dayanışma" burjuva-kapitalist toplum formasyonlarında seçmenleri etkilemeyi amaçlayan, genelde salt "yarım ağızla" söylenen bir sözdür. Çünkü Georg Wilhelm Friedrich Hegel 200 yıl öncesinden "Hukuk Felsefesinin Prensipleri" adlı eserinde, 183. maddede burjuva toplum üyelerinin iç bağlılıkları nedeniyle değil, bencil çıkarlarının peşinde koşarak birbiriyle ilişki halinde olduklarını, bu toplumun gerçekliğinin zıtlıklarla ve de "aynı ölçüde zevke düşkünlük, sefaletle ve her ikisinin de ortak fiziksel ve ahlaksal yıkımıyla" belirlendiğidir (1955: § 185). Bu tanımlama ayrıca yoksul ve zengin, yoksulluğun ve zenginliğin sistemik nedenlere dayalı bölünmesini içeriyor (§§ 241 - 246). Varoluş biçimleriyle özkavrayış ve perspektiflerle ilgili tüm sonuçlar dahil, bu bölünmenin özel tasarımı ve özel kişilerini Hegel şöyle tanıtır:

"Büyük bir kitlenin, toplumun bir üyesi için gerekli olarak kendini kendiliğinden düzenleyen belli bir asgari varlık koşulları ölçüsünün altına düşmesi, - ve böylece insanın kendi eylemi ve çalışmasıyla ayakta durabileceğine dair hukuk, yasallık ve şeref duygusunun yitirilmesi, - ayak takımının yaratılmasına neden olur. **Bu ayak takımı ise aynı zamanda orantısız zenginliği birkaç elde yoğunlaştırmak için daha büyük külfetsizliği beraberinde taşır** (§ 244)." Yoksulluğun ve yoksulların düzene sokulması, sistemik koşullarını, bu toplum formasyonu ile koyulan, çalışarak kendini yeniden üretme ilkesinde bulur, ki bu ilke ayrıca "bireylerinin bağımsızlık ve şeref duygusunu" sürdürmek için temel öneme sahiptir. Bu şöyle bir taminde son buluyor: "Bu noktada, **aşırı zenginlik koşullarında** burjuva toplumun

aşırı yoksulluğu ve ayak takımının yaratılmasını kontrol edecek kadar zengin olmadığı, bir başka ifadeyle kendisine özgü zenginliğe yeterince sahip olmadığı görülmektedir" (§ 245).

Sistemik nedenlere dayalı yoksul ve zengin arasındaki bölünmenin **sosyal devlet tarafından birkaç yıl süren 'kucaklamasına' karşı dayatılan neoliberal karşı devrimle**, sosyal devlete, işçi hareketi ve sendikalara karşı savaşım bu durum 200 yıl önceki kıyasla bir kez daha keskinleşti. Öyle ki, 1984'ten beri Federal Almanya'da Hartz IV ve hatalı biçimde "vergi reformu" olarak adlandırılan çeşitli politikaların sonucunda - gerçekte bunlar birer restorasyondur - zenginliklerin aşağıdan yukarıya doğru sürekli bir aktarımına neden olanların dayanışmadan söz etmesi yalnızca bir küçümseme olarak yansiyabilir.

Bu ayrıca şimdi kısıtlamalar ve sonuçları karşısında öğrencilerin 'mağduriyetleri' üzerine gevezelik eden, gerçekte ise bu ülkede üç bölümlü okul sistemini uygulayan - adına hatalı olarak eğitim-öğretim işleri deniliyor -, **eğitim-öğretimde bir Apartheid sisteminin, dolayısıyla "çocuk esenliğine" karşı işlenen ağır suçun sürekli varolmasının** sorumlusu olan ve timsah göz yaş dökenler için de geçerli. Genç insanların on yaşında bir taraftan hauptschule ve realschule, diğer taraftan da lise öğrencileri olarak sınıflandırılması, geçmiş yüzyılların yetenek ideolojisinin bir ürünüdür ve **herkesin eğitim-öğretimine dayanan bir demokrasi** talebine tamamen zıttır [Heinz Sünker 2008: Demokratische Bildungsgesellschaft oder Spätkapitalismus, kaynak: Sozialwissenschaftliche Literatur Rundschau 31. Jg. (Heft 57)].

Belki de Korona pandemisi yeni bir toplum ve eğitim-öğretim politikası tartışmasının, tartışan bir kamuoyunda yeniden ya da bir kez daha başlamasına ve hegemonik tarzda anyasalaşmış egemenlik ilişkilerini nitelikli içeriklerle, yani **özgürlükçü perspektifle, bir diğer ifadeyle herkesin iyi bir yaşam sürmesi yararına** değiştirmek için fırsat tanır. Hellmut Becker'in Theodor W. Adorno ile 1967'deki konuşmasında, eğitim-öğretim denmeyi gerçekten hak eden bir eğitim-öğretim olanaklı hale getirilmesi amacıyla **"başlarken sosyal eşitlik"** sağlanması talebini anımsamak bu nedenle anlamlıdır (Theodor W. Adorno 1970: Erziehung zur Mündigkeit. Vorträge und Gespräche mit Hellmut Becker 1959-1969. Frankfurt/M., S. 110).

Bu ayrıca devamında, sosyal politika bağlamında milliyetçi ideolojilerle çalışan AfD gibi tüm neonazi çabalara ve başka popülizmlere belirleyici bir sınır koyar. ■

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Armin Bernhard | Duisburg-Essen Üniversitesi

Çocuklar - Korona Kriz Politikalarının Büyük Kaybedenleri

Kısa bir Rapor

Elinizdeki rapor her ne kadar Almanya'ya yoğunlaşıyor olsa da, "Batılı" toplumdaki kısıtlamalar ve insanların hareket alanlarının sınırlanması daha yoksul bölgeleri doğrudan etkilediğinden, uluslararası boyut da ele alınmalıdır. Öyle ki, Mart ila Mayıs 2020 arasında 1.5 milyar çocuk okula devam edemedi, 370 milyonu okul yemeğinden mahrum kaldı. Kasımda okul kapatmalarından etkilenen çocuk sayısı 527 milyondur. 117 milyon çocuk için kızamığa ve çocuk felcine karşı hayat kurtaran aşı kampanyaları yapılmadı. 463 milyon öğrenci telafi amaçlı derslere giremedi. UNICEF'in karanlık tahminleri şöyle: Önümüzdeki 12 ay içerisinde 2 milyon çocuk, hizmet verilememesi ve yetersiz beslenme nedeniyle hayatını kaybedebilir. Yetersiz beslenen çocukların oranı 2020'de %14 arttı, 150 milyondan fazla çocuk çok boyutlu yoksulluğa sürüklendi (bkz.: Klundt'un araştırması 2020; UNICEF/Save the children 2020).

Almanya'da 3 milyon çocuk okul öncesi eğitim kurumlarına, 8 milyonu örgün eğitime devam ediyor. Eğitim ve öğretim kurumlarında yapılan kısıtlamalardan erişkin olmayan çocuklarıyla 8 milyon aile etkileniyor. Yüz binlerce öğrenci evde eğitimden dışlandı, milyonlarca için ücretsiz öğle yemeği verilmiyor. Ne çocuk yuvaları, okullar ne de okul dışı gençlik eğitim kuruluşları için politika tarafından bir iyileştirme yapılmadı. Etsiz gençler, engelli çocuklar ve sığınmacı gençler kısıtlamaların olumsuz sonuçlarından en çok etkilenen kesimdir (bkz.: Klundt agy.).

Eğitim ve öğretimin arzında gerçekleşen bu kısıtlamalar, çocukların durumu üzerinde aşırı bir etki bırakmadan kalmıyor:

- Çocuk ve ebeveynler arası ilişki sürekli bir sınavdan geçiyor;
- Sosyal mesafe, sosyal gelişimde ve sosyal yeteneklerin oluşumunda sekteye neden oluyor;
- Toplumun yoksul katmanlarından gelen çocuklar, kriz öncesine kıyasla daha fazla mağdur ediliyor, desantegasyon tehlikesi artıyor;
- Kültürlerarası temas ve çocuklar arasındaki alışveriş oldukça zorlaştırılıyor;
- Öğrenimde büyük zaman kaybı olacağından hareket etmek gerekir; ilköğretim derslerinin azaltılmasıyla okuma yazma bilmemeziğin artması bekleniyor;
- Özel eğitim gereksinimli çocukların destek alması sağlanamıyor ya da bu çok yetersiz oluyor.
- (Eğitimde) sosyal eşitsizliğin keskinleşmesiyle toplumsal bölünme hızlandırılıyor.

Kaynak/Foto: Mahmut Koyaş

Bir okul yılının 1/3'üne tekabül eden öğrenme süresi kaybının, ulusal ekonomi için 2,5 trilyon Avro zarara neden olacağı tahmin ediliyor. Okullaşması yetersiz çocukların yaşam boyu iş gelirleri ortalaması, kaybedilen üçte birlik her okul yılı için %3 ila 4 oranında düşmektedir (bkz.: Deutsche Gesellschaft für Erziehungswissenschaft et al 2020). Çocuk yoksulluğu ve 'Korona krizinden' çok önce tanılanan "çocuk refahının yapısal tehdidi" (Klundt 2020, S. 9) oldukça büyüdü.

Ancak çocukların kriz yönetiminin aldığı önlemlerden gördüğü zararı salt okul kapatmalarıyla, hibrit ders ve evde öğrenim uygulamasındaki aksamalarla açıklamak tamamen yanlış olur. Hükümetin aldığı önlemlerin Mart 2020'den bu yana çocuk ve gençlerde neden olduğu genel psikik durumu da ele almak gerekir. Bunlar açıklandığı üzere çocuklarda korku ve panik ve de suçluluk duygusu yaratmak için kullanılmış (bkz.: BMI 2020, S. 2; S. 13), amacı ise kısa vadede zorla davranış değişikliği sağlamak olmuştur. Çocukların orta ve uzun vadeli psikososyal kişilik durumu üzerindeki ardıl etkileri kayıtsızca göz ardı edilmiştir. Sağlığa dair kapsamlı bir kavrayış ortaya koyulduktan sonra, kriz koşullarında hükümet stratejileri üzerinde yükselen politik önlemlerin neredeyse sağlığa zararlı olarak sınıflandırılması gerekir. Bilindiği üzere küresel krizler çocukların ruhsal dengeleri üzerinde "makro sosyal

stres etmenleri" olarak etkide bulunur (Mansel1992), bir diğer ifadeyle onlar, özellikle de bilerek dramatize edildiklerinde, çocukların psikik durumlarını ve kimlik gelişimlerini olağanüstü biçimde sekteye uğrattır. Kısıtlamaların ve sınırlayıcı, olağanüstü siyasal düzenleme ve önlemlerin, çocuk ve gençlerde yarattığı psikik durumun sonuçları bilim tarafından aktarılıyor:

- Çocuklar duygu ve emosyonlarının kültürel alfabeleştirilmesinde engelleniyor (özellikle de maske takmakla)¹;
- Temasın azaltılması ve maskeyle birliktelik duygusunun ve ona uygun empati, duyarlılık ve dayanışma gibi özelliklerin gelişmesi oldukça zorlaştırılıyor;
- Farklı korkular (ölümünden korkmak; başkasına hastalık bulaştırmaktan korkmak, sosyal hizmetlerden dışlanmaktan korkmak) çocuksu kişilikleri ele geçirdi ve onların özgüvenini ve sosyal iyimserliklerini tehdit ediyor;
- Demokrasi için vazgeçilmez özellikler büyük bir baskı altına alınıyor (reaktans, dayanışma ve zihinsel direnç gösterme yeteneği ve muhakeme yetisi), ve bu da büyük bir ihtimalle otoriter düşünce ve davranış biçimlerinin türemesini destekleyecektir.

Bu açıdan, sağlık önlemleri olarak pazarlanan stratejiler, World Economic Forum çerçevesinde geliştirilen "büyük bir yeni başlangıç" planında formüle edildiği gibi, "ruhsal sağlık so-

runlarını" 'salt' "arttırmakla" kalmadı (Schwab/Malleret 2020, S. 276)²: Onlar daha çok yetişen kuşağın yaşama ilgili ruh hallerine ve geleceğe dair umutlarına uzun vadede yansıtacak yeni tür psikik ve zihinsel baskılar oluşturmuştur.

Çocuk ve gençlerde psikik problem artışı çocuk muayenehanelerinde, eğitim danışmanlıklarında, çocuk/genç psikoterapi birimlerinde ve çocuk/genç psikiyatrilere açığa çıkıyor:

- Sıra dışı psikik davranış riski oldukça arttı (COPSY olarak adlandırılan araştırmaya göre Mart 2020'den bu yana oran %18'den %31'e yükseldi)³;
- Günlük (okul) yaşantısının üstesinden gelmek çocuk ve gençler tarafından büyük bir yük olarak deneyimlenmekte;
- Duygusal sorunların, özellikle de anksiyete bozukluklarının arttığı saptanmakta;
- İnternet ve medya bağımlılığında olağanüstü bir artış kaydedilmekte;
- Maskeler bağlamında bedensel zorlukların yanı sıra (solunum güçlükleri, hiperventilasyon, mikro parçacıkların solunması vs.), panik atak ve anksiyete rahatsızlıkları da saptanmakta.

Tehlike analizleri salt viral tehdide indirildiğinde, hükümet politikaları tarafından alınan olağanüstü önlemler tamamen yetersiz bir sağlık kavramından hareket etmiş olur. Bütçeden düşük bir bütçeyle çalışan huzur evleri ve bakım yurtlarındaki koşullar ve sosyal temasın kısıtlanmasının yaşlı ve/ya da

hasta, bir diğer ifadeyle bakıma muhtaç insanlar üzerindeki ruhsal etkisi bile tek başına sağlığın korunmasını vurgulayan politik anlatımı altüst ediyor. Bütün yaş gruplarının temel sağlık görünümleri Mart 2020'den beri sorumsuzca bir kenara itiliyor. Kriz önlemleri olarak sunulan stratejilerin büyük bir bölümü, insanların bütün kişiliğini baz alan bir sağlık anlayışıyla kesinlikle meşrulaştırılmaz ve kabul ettirilemez.

Sağlığı korumaktan söz edildiğinde, bu, sağlığın tüm boyutları, yani *bedensel, psikik ve zihinsel sağlık* için de geçerli olmalıdır. Çocuklar özellikle de psikik ve zihinsel yönden kırılgan bir gruptur. Aynı zamanda çocuk sağlığının bedensel bileşeni de onların sosyal-kişisel ilişkilerinin ve deneyimleme ve faaliyet alanlarının kısıtlanmasıyla kalıcı hasara uğratılıyor. Farklı bir ifade ile: Kuşkulu 'krizden çıkış önlemleri' çocukluk ve gençlik çağının kırılganlığını dramatik boyutta arttırıyor. Sosyal ilişkilerin ve faaliyet alanlarının sınırlandırılması, sosyal güvensizliğin yaratılması, maske kullanımı, eğitim ve öğretim arzının daraltılması, histeri ve panik yaymak – bütün bu eğilimler çocuk ve gençlerin maddi ve sosyal yaşam koşullarını ağır

bir biçimde kötüleştiriyor ve onların özerk gelişim hakkını ihlal ediyor. Gençlik çağının "*psikososyal ertelemeleri*" (Erikson 1973, S. 137) bir kalıntıya dönüşecek kadar küçüldü. Ulusal ve uluslararası ölçekte çocuk ve gençlerin gelecek fırsatlarının olağanüstü azalacağından ve de sosyal eşitsizliğin keskinleşip genişleyeceğinden hareket edilmeli. Bayan Merkel'in çocuklar 'Korona krizinin' kaybedenlerine dönüşmemeli şeklindeki riyakâr talebine karşın, çocuk esenliğinin kriz süresince tehlikeye atılmasında affedilemez bir yükselişten söz edilmesi gerekir.

Araştırmalar, kaleme alınan pozisyonlar ve görüşler:

Bundesinnenministerium (2020):

VS – Wie wir COVID-19 unter Kontrolle bekommen (www.fragendestaat.de/dokumente/4123-wie-wir-covid-19-unter-kontrolle-bekommen/; Zugriff: 15. 4. 2020).

Deutsche Gesellschaft für Erziehungswissenschaft/ Deutsche Gesellschaft für Kinder- und Jugendmedizin/ Deutsche Gesellschaft für Psychologie/ Gesellschaft für Empirische Bildungsforschung/ Verein für Socialpolitik/ Stiftung Kinder-gesundheit: Für eine kontrollierte Öffnung der Erziehungs-, Bildungs- und Betreuungseinrichtungen im Vorschul- und Schulalter (https://www.dgfe.de/fileadmin/OrdnerRedakteure/Stellungnahmen/2020.07_Kontrollierte_%C3%96ffnung.pdf; Zugriff 8. 1. 2021)

Erikson, Erik H. (1973): Identität und Lebenszyklus.

Frankfurt/Main

Hüther, Gerald (2021): "Schule ist der Ort, wo Kinder ihre tiefsten Bedürfnisse stillen." (Interview, Deutschlandfunk 24. 1. 2021) (https://www.deutschlandfunk.de/neurobiologe-huether-ueber-lockdown-folgen-schule-ist-der.694.de.html?dram:article_id=491369; Zugriff 29. 1. 2021)

Klundt, Michael: Krisengerechte Kinder statt kindergerechtem Krisenmanagement? Auswirkungen der Corona-Krise auf die Lebensbedingungen junger Menschen, Berlin 2020

Krautz, Jochen (2020): Digitalisierung als Gegenstand und Medium von Unterricht. Gegen eine digitale Transformation von Schule (https://bildung-wissen.eu/wp-content/uploads/2020/10/krautz_flugschrift_digitalisierung.pdf)

Kuhbandner, Christof (2020): Kommentar zum Artikel "Die Maske ist nicht das, was Kinder irritiert", erschienen in der Süddeutschen Zeitung (https://www.impf-info.de/pdfs/Coronaio/Kuhbandner%20Biskup.pdf (Zugriff: 9. 12. 2020)

Kühnlein, Eva: Staatliche Kindesgefährdung (13. 11. 2020) (https://www.rubikon.news/artikel/staatliche-kindesgefaehrung; Zugriff: 8. 1. 2021)

Mansel, Jürgen (Hrsg.) (1992): Reaktionen Jugendlicher auf gesellschaftliche Bedrohung. Untersuchungen zu ökologischen Krisen, internationalen Konflikten und politischen Umbrüchen als Stressoren, Weinheim/München

Ravens-Sieberer, Ulrike et al (2020): Impact of the COVID-19 Pandemic on Quality of Life and Mental Health in Children and Adolescents (https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3721508; Zugriff: 21. 1. 2021)

Schnack, Dirk: Wie stark die Corona-Pandemie Kindern zusetzt (Juli 2020) (https://www.aerztezeitung.de/Politik/Kinder-tragen-die-Last-der-Corona-Krise-mit-411177.html)

Schneider, Dominik (2021): "Die Einschränkungen für Kinder sind wirklich massiv." (Interview, Deutschlandfunk, 30. 1. 2021) (https://www.deutschlandfunk.de/mediziner-schneider-ueber-

lockdown-die-einschraenkungen.694.de.html?dram:article_id=491746; Zugriff: 28. 1. 2021)

Schwab, Klaus/Thierry Malleret (2020): Covid-19: Der große Umbruch. Cologny/Genf (Weltwirtschaftsforum)

UN-Ausschuss für die Rechte der Kinder (2020): Stellungnahme des UN-Ausschusses für die Rechte des Kindes zu COVID-19 v. 8. April 2020, Genf (https://www.institut-fuer-menschenrechte.de/fileadmin/user_upload/Publicationen/Stellungnahmen/Stellungnahme_des_UN-KRK-Ausschusses_zu_Covid19.pdf; Zugriff, 14. 1. 2021)

UNICEF/Save the Children (2020): Covid-19: Bis zu 86 Millionen Kinder zusätzlich könnten in Folge der Pandemie bis Jahresende in Armut abrutschen, Pressemitteilung v. 28.5.2020, Köln/Berlin

United Nations (2020): Policy Brief: The Impact of CO-VID-19 on children, 15. April 2020, New York (https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_on_covid_impact_on_children_16_april_2020.pdf; Zugriff 14. 1. 2021)

WDR (2020) Offener Brief: Ärzte gegen Maskenpflicht für Schüler (www1.wdr.de/nachrichten/ruhrgebiet/corona-mund-nasen-schutz-schule-offener-brief-aerzte-100.html; Zugriff 12. 8. 2020).

¹ Bkz. Kuhbandner'in bu yöndeki açıklamaları (2020).

² Ancak "Great Reset"e dair bir araştırma çerçevesinde hükümet önlemleri değil, aksine mutasyona uğrayarak 'tarihsel bir özye' dönüşen Koronavirüs psikik sağlığın olumsuz etkilerinden sorumlu tutuluyor: "Öyle bakıldığında Koronavirüs (sic!) psikik sağlık sorunlarını çoğalttı, onlara yeni bir doğrultu vermedi." (Schwab/Malleret 2020, S. 276)

³ Corona und Psyche (COPSY): Untersuchung der Forschungsgruppe Child Public Health der kinder- und jugendpsychiatrischen Abteilung des Universitätsklinikums Hamburg-Eppendorf (Ravens-Sieberer et al 2020).

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Horst Pöttker | Dortmund Teknik Üniversitesi

Sosyal Bilimler Pandemide Neleri Yerine Getir(me)di?

"Charity begins at home"

(Hayırseverlik evde başlar). Sosyal bilimlerde pandemiye neler yapabilir? Neler yaptı? Ve daha neler üstlenilebilir?

Sosyal bilimlerde tıpçıların yaptığına benzer şeyler yapabilir. Olabildiğince çok insanı Covid hastalığından ve ölümden korumak için ne yapılabilir sorusunu kendilerine yöneltebilirler. *Virolojistler* bu amaçla Koronavirüs'ü ve özelliklerini araştırıyor: Bulaşıcılığı, hastalığın sonuçlarını, ölümcüllüğünü ve beden ve yaşam için yarattığı tehdidi en aza indirmek için hangi araçların uygun olduğunu inceliyorlar.

Sosyal bilimlerde alanında tehlikeli virüsün hangi toplumsal koşullarda hangi biçimde yayıldığı araştırılmalı. Makro perspektifte: Hangi etnik gruplar, yaş ya da meslek grupları hangi ölçüde etkileniyor? Hangi muhitlerde ya da iş yerlerinde bulaşma oranı ne denli yüksek? Ve mikro sosyolojik açıdan: Bulaşma riski günlük yaşamda hangi eylem biçimleriyle ilişkilidir? Ancak bu bilgilerden - tıbbi bilgiyle birleştirilerek - pandemi ile mücadelede en etkili tasarımlar çıkarılabilir.

Sosyal bilimlerde bunların hangi birini yerine getirdi? Kanımca çok azını. Elbette 2020 ilkbaharında onlar da tıpçıları gibi şaşkın ve çaresizdi. Aslında tıpçıları da çaresizlerdi, çünkü *virolojistler* için nesne, yani virüs, hazır bu-

lunurken ve birkaç gün içinde testlerle saptanıp incelenmeye tabi tutulurken, sosyal bilimcilerin nesnesi, vaka sayılarındaki artışla yavaşça şekilleniyor. Buna rağmen: İlk dalgada davranış izlerini gözlem, anket, deney ve analiz yoluyla incelemeye yetecek kadar vaka vardı.

Aslında kısıtlamaların nasıl ve ne kadar sürmesi gerektiğine ilişkin kararlarda haklı olarak yalnızca *virolojistlere* değil, sosyolog, psikolog, teolog ya da kültür bilimciler de danışılması isteniyor. Ama bu anlamlı talep boşa çıkıyor, çünkü virüsün sosyal bulaşma yolları hakkında güvenilir bilgi pek yok. Büyük etkinlikler yapılmamalı, maske kullanımı aslında işe yarıyor – bunlar önsezi ve tahminlerin ötesine geçen iç görülerdir. Ama bunun ötesinde ayrıntılar yok, örneğin demiryolları personelinin enfeksiyon kapma riskinin şaşırtıcı bir şekilde düşük olduğunu gösteren bazı araştırmalar var. Ancak karar vermek zorunda olanlar sosyal bilimlere başvurduklarında esasen sisli ortamda yollarını bulmaya çalışıyor.

Bu nereden kaynaklanıyor? Tahmin yürütülebilir: Sosyal bilimlerde, salgın daha uzun sürdükçe ağır sonuçları pandemiye de kendini gösteren kültürel bir çarpık gelişmeden istisna yapmıyor. Belki de sosyal bilimlerde bu çarpık gelişmeden çok etkilenmiştir. Kendi mantığının ölçüsüne göre karar verme ve bunun sorumluluğunu üstlenme kararlılığı politikada ve başka alanlarda oldukça geriledi. Başkaları tarafından kabul

görmemek ve birgün hesap vermek şeklindeki belirsiz korkudan kaynaklanan bir cesaretsizlik her yere nüfuz ediyor.

İletişim bilimlerinde tecrit korkusu "suskunluk sarmalının" nedeni olarak görülüyor ve konformite eğilimi sosyal davranış olarak meşrulaştırılıyor. Kant, kendi aklını kullanma cesaretinde aydınlanmanın özünü görürken, böyle bir durumu öngörmemişti. Buradan reşit yurttaşların demokrasinin taşıyıcısı olması düşüncesi geliştirilmiştir. Anlaşmazlıklardan çekinenler ise kendi mantıklarına değil, geleneğe uymaya çalışır.

Böylesi bir konformizm her ne kadar bilimsel yenilik sorumluluğuyla çelişse de, o, hükme varmadaki ilerlemenin salt uygun hükümlerin yığılmasıyla ölçülmediği, aynı zamanda, az ya da çok uzun süre egemen kalan ve bu süre boyunca konformite talep eden bakış açısı değişikliğinin olduğu yerde oldukça yaygın durum olsa gerek. Tin bilimleri ve sosyal bilimlerde, geleneksel sorulardan ayrılmak ve yeni sorunları tanımak için düşüncenin olabildiğince zinde olması gerekir, ki bu, pandemi sürecinde oldukça önemlidir.

Ben bunu – charity begins at home – kendi branşım olan gazeteciliği örnek vererek sergilemek istiyorum, ve burada kendimi de hesaba katmak zorundayım: Her bir kişinin korunması ve toplumun pandemiyi atlatması için, medya ile ilgili hangi koşullar altında ve hangi anlatma biçimleriyle gazetecilerin özel-

likle virüs ve yayılımı hakkında en etkili şekilde insanları aydınlatılabildiğini, bununla ilgili olabildiğince doğru ve önemli bilgileri olabildiğince yaygınlaştırılabildiğini incelemekten akla daha yatkın ne olabilir?

İvedilikle bu sorulara eğilmek yerine, biz gazetecilikte (çok) uzun süre, her şeyden önce gazeteciliğin politika karşısında bağımsızlığının ve eleştiri becerisinin söz konusu olduğu alışılmış yolda ilerlemeye devam ettik. Pandeminin hemen başında gazetecilik branşında bir tartışma patlak verdi. Bu tartışma, olağanüstü bir durumda dahi "dördüncü erkin" eleştirel mesafesiyle, medyanın, devletin koruma önlemlerinin amaca uygunluğunu ve insanîyet ve ekonomi için sonuçlarını gözden geçirmesi yerine, kendisini politikacılar tarafından sözde alternatifsiz olan salgınla mücadelede bir araca dönüştürmeye izin verip vermediğine ilişkin bir tartışmaydı.

Buna karşın yapıcı olarak pandemiye mücadelede gazeteciliğin olanaklarını merkeze yerleştiren bir araştırmacılık pek etkili olmadı. Ama olmaması, olmayacağı anlamına gelmez. Pandeminin devam etmesi, kalıcı bilgiler edinmeye yarayacak materyallerin artmasına sağlıyor. Böylesi iç görüler pandemi aşıldıktan sonra elde edilse bile bu boşuna olmaz - yeni bir salgın mutlaka baş gösterecektir.

Gözetim Toplumu: Pandemi Zamanlarında Okul

"Herkes kendi kafesine kapatılmış, herkes kendi penceresinin önünde duruyor, adı çağrıldığında yanıt verir ve kendisine sorulanı gösterir haldedir - işte budur yaşayanların ve ölümlerin büyük geçit töreni (Foucault, 1975/1994, S. 252)". Michel Foucault "Hapishanenin Doğuşu" adlı kitabında, 17. yüzyılın sonlarına doğru, Fransız kentlerinde veba patlak verdiğinde öngörülen yönergeleri betimliyor. Belediyenin hukuk danışmanını her bir yurttaşın sağlık durumunu belirleyen usule göre denetlemeden önce, mahal titizlikle parselleniyordu.

Mart 2020'de Avusturya'da ve daha başka yerlerde bir günden diğerine kamu kurumları ve özel kuruluşlar işi durdurduğunda, hayattakiler birkaç gün sonra kendilerini göstermek için adları çağrılmadan gönüllüce pencereye geldi. Bazıları şarkı söylüyordu, çoğu alkış tutuyordu. Ama alkışlar müzik yapanlardan çok, sistemi ayakta tutanlar olarak adlandırılan kişiler içindi.

O günden beri pandemide vazgeçilemez görülen faaliyetler, sistemi ayakta tutan ve dolayısıyla "sistem için gerekli" sayılan faaliyetlerdir. Bilindiği üzere salt doktorlar, sigorta çalışanları, bankalar ve enerji şirketleri değil, ayrıca bakım personeli, temizlikçiler ve gıda tedarikçileri de bu kapsama giriyor. Ülkenin geri kalanı şokun etkisinde donup kalmışken, onlar vazgeçilmezdi ve çalışmaya devam etmeleri gerekiyordu. Bu vazgeçilmezlerin aslında evde çocuk yetiştirdikleri, onlar için de vazgeçilmez oldukları başından beri belliydi. Okullar ve çocuk yuvaları bir günden diğerine kapatıldığında gözetim görevlerini de yitirdiler (bkz.: Fend 2006): Eğitim kuruluşları gündüz saatlerinde çocukları artık barındırmıyordu, çalışmak zorunda kalan, sistemi ayakta tutanların da çocukları buna dahildi.

Varlıkları daha fazlası verilir

Mart 2020 ortasında eşzamanlı olarak eğitim araştırmalarının bazı köşelerine yığınla mutluluk hormonu serpildi, çünkü okul hantal yapısıyla paradigma değişikliğine zorlandı: Dijitalleşme her yerde. Öğrenim platformları ve araçlar hiçten yaratıldı ya da görelî değersizlikten aydınlığa çıkarıldı. 21. yüzyılın yeni bir öğrenme kültürü gözlerimizin önünde doğuyor - buna bizi inandırmaya çalışıyorlar - ve onun büyümesini izlememiz yeterliydi.

Eşitsizlik söylemi uyarınca şu sözler bir kez daha geçerlilik kazanınca, güzel, yeni dünya, birkaç hafta sonra kırılmalı: Eşit olanlar birbirini çeker (bkz.: Bohl & Harrant & Wacker, 2015, S. 169). Pandemi sosyal eşitsizliğin hangi etkileri olduğunu hemen gösterdi: Matthäus ilkesi ("varlıkları daha fazlası verilir") geçerliliğini kanıtladı. Evde gerekli cihazları ve uygun alanı olan, eğitime ilgili orta sınıf ebeveynlerinin - ergenlik yaşı ve safhasına göre - dikkatini kazanan veya bu dikkate katlanabilen öğrenciler, mevcut durumla nispeten iyi başa çıkabili. Evde okul için destek görmeyen, ev ödevleri için çalışma ortamı bulamayan ve ilkdilleri olmayan Almanca'yı okul zamanlarında öğrenen, çoklu dezavantajlara sahip ailelerde ya-

şayan öğrenciler göze olumsuz çarptı. Öğretmenlerine göre onlar doğaçlama yapılan uzak eğitime katılamadı, erişilebilir değillerdi. Sistemi ayakta tutanların alkışlanması ani bir son bulana dek bir kaç hafta sürerken, onların okul çağındaki çocuk ve de genç evlatları ise alkışlanmadı bile, aksine bu çocuk ve gençler, kendilerini halk sağlığı için risk ve tehdit faktörüne dönüştüren kitlesel medya söyleminin bir nesnesi haline geldi.

Birçok eğitim uzmanı, sosyoekonomik yönden dezavantajlı ailelerin daha az nesnelleştirilmiş kültür sermayesi (Bourdieu) bulunduğunu gösteren mevcut araştırma sonuçlarını hatırlatmıştır, bir başka ifadeyle: sosyoekonomik dezavantajlı durumlar, birkaç yüz Avro değerinde bilgisayar donanımı ve en iyi internet sağlayıcısının sunduğu müthiş hızlı veri aktarımı ile bağıntılı değildir. Pratikte şu görülmüştür: Sosyoekonomik dezavantajlı koşullarda yaşayan genç öğrenciler, kendi odalarında, geniş ekranlı bilgisayarlarında değil, çoğunlukla mutfak masası üzerinde ebeveynlerinin eski (iskartaya çıkmış) cep telefonlarını kurcalayarak uzaktan eğitimle uğraşmışlardır.

Başka uzmanlar, bu çocuk ve gençlerin kasten mağdur durumda bırakılması karşısında duygusal yönden etkilenmiştir. Ebeveynlerin çaresizliği onlarda şok etkisi yaratmıştır, çünkü ebeveynlerin sorumluluk üstlenmesi ve çocuklarıyla ilgilenmesi gerekiyordu. Ama bu ebeveynler arasında sistemi ayakta tutmak için evden çıkan birçok kişi vardı ve onlar akşam eve geldiklerinde yorgundular.

Ebeveyn olarak sistemi ayakta tutanlar ve işçiler sonuçlardan aynı şiddette ve aynı ölçüde etkilenmedi. Avusturya İşçi Odaları Birliği için yapılan bir araştırma, sistemi ayakta tutanların ve kadınların ortalamasının üzerinde temsil edildiği mesleklerde ücretin çok düşük ve "sistem için vazgeçilmez mesleklerde göç kökenlilerin, temizlik çalışanları arasında (yüzde 56) ve ticaretteki (yüzde 22) oranlarının oldukça yüksek [olduğu] sonucuna vardı. Yaşlı ve engelli bakımında çalışan işgücünün yüzde 13'ü bir yabancı ülke vatandaşıdır" (AK Wien alıntı OÖN, 2020). Bu, zorunlu eğitim çağındaki çocuk ve gençleri yalnız büyüten annelerin (ve babaların) aşılması gereken hangi zorluklarla karşı karşıya olduğunu tahmin etmeye olanak tanıyor.

Gözetim toplumu:

Foucault'nun "kirlenmiş Şehir"ine analog olarak, Avusturya Cumhuriyeti pandemide "olağanüstü halin disiplin modelini" oluşturuyor: "İktidar, topyekün ve şiddetle, ölümcül hastalığın karşısına sürekli ölüm tehdidi çıkarmıştır" (Foucault, 1975/1994, S. 267). Foucault için bu etkiyi arttıran şey, Batılı-liberal toplumların düzen prensibinin sembolü olan, Bentham'ın hapishane inşası için öngördüğü mimari tasarım (Panopticon) ve benzeri tesislerdir. Foucault için bu mimari yapı, bir kurum olarak okulu da kapsayan, disipline eden toplumun bir dışavurumudur.

Disipline eden söz konusu toplum içerisinde, yetenek ideolojisi yardımıyla başarımlerini, öğrenciler için sürekli bir disiplin olayına dönüşerek bozulma tehlikesine giriyor. Orta ve üst sınıf "küçümseme stratejileri" (Bourdieu 2001, S. 162) kullanarak, kendi orta sınıf kurumu olan okulda kendi kültürel uygulamalarını normalleştirmeyi ve akabinde onları standartlaştırmayı beceriyor.

"Sosyalsınıfaidiyetini ve ayrıcalıklarının görünür kılan âlâmetler, yerini yavaş yavaş, homojen bir toplum gövdesine aidiyeti gösteren, normallik derecelerinden oluşan bir sisteme bırakıyor, ki bu dereceler sınıflandırıcı, hiyerarşi ve sosyal konumu düzenleyici etkide bulunmaktadırlar. Bir tarafta normalleştirme gücü homojenleştirmeye zorluyor, diğer tarafta mesafeleri ölçtüğü, seviyeleri belirlediği, özellikleri sabitlediği ve farkları kullanılabilir olarak birbirleriyle uyumlandırdığı için bireyselleştirici bir etkisi var. Dolayısıyla normun gücünün biçimsel eşitlik sistemi içerisinde işi kolay, çünkü o, bireysel farkların tüm nüanslarını yararlı bir buyuru ve keskin bir ölçüm sonucu olarak, kural teşkil eden homojenliğe katabilir" (Foucault, 1975/1994, S. 237/238).

Normallik bir ulus için ölçüt işlevi görüyor ve o, doğallaştırılmış ilişkilerinin okuldaki bir ifadesi olarak, örneğin homojen tekdilli biçiminde kendini algılamak istiyor. Tekdillilik bir norma dönüşüyor ve her bir kişinin okuldaki bireysel başarımını cezalandıran ve böylece seviyeleri belirleyen bir dünyada normale dönüşüyor. Buna uygun olarak, Avusturya'da getirilen ilk Korona kısıtlamalarının ardından, eğitim-öğretim sistemi temsilcileri, makro düzeyde, - görünüşe göre pedagojik inançları nedeniyle?! - "sosyal darvinezmi" okul konsepti olarak devreye sokmayı kararlaştırdılar ve Almanca destek sınıflarına devam eden öğrencilerin, sınıflara geçişini belirleyen sınavlara tabi tutulmasını sürdürme talimatı verdiler. Görüldüğü kadarıyla okulun seçme işlevi, pandemide de "kişiselleştirme işlevi" karşısında öncelikli olmaya sürdürüyor (Bkz.: Fena 2006)

Yaz okulu bir yaz masalı:

Mayıs 2020'de hızlıca alınan bir karar, Ağustos 2020'de hedef çocukların kendileri için kurulacak iki haftalık ücretsiz "yaz okulu"na devam etmesi durumunda, seçim teşhisinin dil düzeyi sınavının - kısa adı: MIKA-D (Almanca yeterlik analizi için ölçü aracı) - Eylülde de yapılmasını öngörüyordu.

Stefan Hopmann (Viyana Üniversitesi) bu amaçla hiç yoktan yaratılan "yaz okulu" için, Avusturya eğitim bakanının bu konuda "dizlerinin bağı çözöldü" diyor: "Öğrenciler, çoğunluğu ikinci dil Almanca'yı aktarmak için hiç meslek eğitimi almamış, öğretmenlik okuyan üniversite öğrencileriyle iki hafta boyunca bir araya gelecek. Orada ne öğrenmeleri bekleniyor?" (Mayr & Riss, 2020). Ama eğitim-öğretim sisteminin makro düzeydeki bazı temsilcileri için doğal olarak - çoğunlukla sosyoekonomik dezavantajlı koşullarda yaşayan

ve ikinci dili Almanca olan - öğrencilerin toplamda daha iyi performans göstermesi önemliydi. Bu bağlamda Avusturya'da okul performans ölçümleri için - bin bir yıldır aynı yapıyor hissi veren - kanıta dayalı ampirik eğitim-öğretim araştırmaları karşısında, eğitim bakanının dahi Aralık 2020'de şu yaz okulunu "öğrenim eksiklerini gidermek için mükemmel bir araç [olarak tanımlaması] gerçekten şaşırtıcıdır (ya da karakteristik)" (Gigler, 2020) - yaz okulu ise şu anlama geliyor: Çoğu birbirini tanımayan çocukların on gün boyunca çoğunlukla tek bir öğretmen adayıyla birlikte okulda olmaları.

Siyasal prestijli yüksek bu "yaz okulu" projesinde görüşlere nüfuz etmek için çok çaba harcandı, Korona'nın ikinci dalgasına karşı önlem almak ise ihmal edildi - örneğin "teknik açıdan okulların, öğretmen ve öğrencilerin daha iyi bir donanıma kavuşturulması; örgütsel açıdan faklı saatlerde okula başlamak, gruplar oluşturmak ve dersleri esnek düzenlemek için günlük okul yaşamının bölünmesi; personel açısından bakım için gerekli çalışanların işe alınması" (Hopmann, 2020). Pandemi devam ediyor ve bugüne kadar (Şubat 2021) yukarıda belirtilen - belki de anlamlı - önlemlerin hiçbiri geniş bir alana yayılacak şekilde uygulanmadı, ama çocukların teste tabi tutulması hâlâ gündemde. Slavoj Žižek'e atıfla buna ideolojik alaycılık denebilir. Artık geçerli söz "ne yaptıklarını bilmiyorlar" değil, "ne yaptıklarını biliyorlar, yine de yapmaya devam ediyorlar" (Žižek, 1994).

Literaturverzeichnis

- Bohl, T., Harrant, M., & Wacker, A. (2015). Schulpädagogik und Schultheorie. Bad Heilbrunn: Julius Klinkhardt.
- Bourdieu, P. (2001). Wie die Kultur zum Bauern kommt. Hamburg: VSA Verlag.
- Fend, H. (2006). Neue Theorie der Schule. Wiesbaden: VS Verlag.
- Foucault, M. (1975/1994). Überwachen und Strafen. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Gigler, C. (19. Dezember 2020). Förderkurse in Semester- und Sommerferien, kürzere Ferien (noch) kein Thema. Von Kleine Zeitung: https://www.kleinezeitung.at/international/corona/5913693/CoronaDefizite_Foerderkurse-in-Semester-und-Sommerferien-kuerzere-abgerufen [09.02.2021]
- Hopmann, S. (14. November 2020). Sozialdarwinismus als Schulkonzept. Von Der Standard: <https://www.derstandard.at/story/2000121698930/sozialdarwinismus-als-schulkonzept-abgerufen> [09.02.2021]
- Mayr, P., & Riss, K. (18. Mai 2020). Bildungsexperte Hopmann zu Schulrückkehr: "Natürlich bringt das nichts". Von Der Standard: <https://www.derstandard.at/story/2000117544049/bildungsexperte-hopmann-zu-schulrueckkehr-natuerlich-bringt-das-nichts-abgerufen> [09.02.2021]
- OÖN. (29. Mai 2020). Oberösterreichische Nachrichten. Von 65 Prozent der systemrelevanten Arbeitskräfte sind Frauen: <https://www.nachrichten.at/wirtschaft/65-prozent-der-systemrelevanten-arbeitskraefte-sind-frauen;art15,3262332-abgerufen> [09.02.2021]
- Žižek, S. (1994). Denn sie wissen nicht, was sie tun. Genießen als politischer Faktor. Wien: Passagen.

Yazar hakkında:

Prof. Dr. Rainer Hawlik Viyana Pedagoji Yüksek Okulu (ilkokul için) ve Viyana Üniversitesi'nde (ortaokul için) öğretmen eğitimi alanında çalışmaktadır. Uzmanlık alanı: Göç toplumsal farklılık koşullarında okul pedagojisi ve okul teorisi.

Raphael Ekamba

Almanya'da Çeşitliliği Desteklemek için bir Fırsat olarak Korona

Almanya'yı diğer Batılı ülkelerden ayıran şey kurumsal ırkçılığı inkâr etmesidir. Her gün siyahiler ve beyaz olmayan insanlar çok çeşitli olumsuz deneyimler ediniyor ve bunları dile getiriyor olmalarına rağmen şu iddia ediliyor: "Bizde böyle birşey yok" (bkz.: Daimagüler 2017, S. 82-84). Resmi açıklamalarda Almanya'da kurumsal ırkçılık olmadığı belirtiliyor: "Alman makamlarında ırkçılık yok (...) herşey bir istisna ya da muhatapların yanlış algısına dayanıyor" (ICERD 2015).

Kurumsal ırkçılık kuruluşlarda (yasalar, rutinler, prosedürler, kurallar ve düzenlemeler biçimini alarak) bir bariyer etkisi gösteriyor, bir başka ifadeyle çoğunluk toplumu üyesi beyazlar için ayrıcalıklar ve siyahiler ile beyaz olmayanlar için dezavantajlar üreterek, toplumun kaynaklarına erişimde engel oluşturuyor. Kurumsal ırkçılığın "çokların" toplumdaki temel işlevi, toplumdaki konumları bölüştürmek ve statükoyu devam ettirmektir. Kanımca o Almanya'da çeşitliliği frenliyor ve herşeyin "beyazlarda kalmasını"* sağlıyor.

Attia ve Keskinlik kurumsal ırkçılığı inkâr edenlere ırkçılığın toplumdaki sonuçlarına bakmalarını öneriyor: "Kurumsal ayrımcılık yapıp yapılmadığına ilişkin bilgiyi sonuçlar vermektedir" (Attia/Keskinlik 2017, S. 122). Koronavirüs'ün tesirleri Amerikan toplumunda kurumsal ırkçılığın etkilerini açığa çıkarıyor. ABD'nden edinilen bilgiler, beyazlara kıyasla siyah insanlar ve Latin Amerika kökenliler, dolayısıyla beyaz olmayanlar arasında şu noktalar apaçık ve kanıtlanabilir olarak saptanmıştır: Daha az meslek eğitimi, daha çok işsizlik, az gelir, az varlıklı ya da varlıklardan yoksun, yüksek oranda evsiz, daha fazla polis kontrolü ve tutuklama oranları, sağlık hizmetlerine daha az erişim ve Korona'dan daha fazla ölüm. ABD'nde pandemi içinde pandemiden söz ediliyor (bkz.: Iser/Roth 2020).

Almanya'da da pandeminin etkileri, siyahiler ve beyaz olmayanların iş piyasasında ve eğitim-öğretim alanında yapısal mağduriyetlere uğratıldığını gösteriyor. OECD'nin alarm veren 2020 araştırması, pandeminin ve onun ekonomik etkilerinin özellikle göçmen aileleri zayıf yerinden vurduğunu gösteriyor.

IW¹, IAB² ve ADS³'nin verilerine göre işten çıkarma ve kısa çalışmaların göç kökenlilerde, göç kökenli olmayanlara kıyasla çok daha sık olduğu saptanmıştır (ADS 2020; IW 2020; IAB 2020). Pandemi Almanya'da hüküm süren eğitim-öğretim eşitsizliğini de ortaya koydu. Beyaz olmayan çocuklar, notlandırma ve örgün eğitimin üst sınıfları için alınan tavsiyelerde çoğunluk

toplum üyesi çocuklara kıyasla iki kat daha fazla mağdur ediliyor (bkz.: Mafaalani 2018). Federal İstatistik Dairesi'nin yeni verileri göç kökenli insanların ve çocuklarının yoksulluktan daha sık etkilendiğini gösteriyor. Beyaz olmayan çocuklar, pandemide, evde ders görme uygulaması çerçevesinde ailelerin eksik kaynakları nedeniyle oldukça mağdur ediliyor (bkz.: ADS 2020; Salihi 2020).

Eşit muameleye atıfta bulunan, hızla artan bir azınlığa sahip bir toplum için özellikle sorunun kabul edilmesi, azınlıklara verilecek olumlu bir sinyaldir: Almanya kurumsal ırkçılıkla yüzleşmek

ve onunla mücadele etmek istiyor ve burada yaşayan tüm insanlara eşit davranılması için çabalyor. Bu anlamda güncel pandemi Almanya için bir fırsattır. O, göç kökenli insanların fırsat eşitliği ve meslek kariyerleri kapsamında yükselmelerini engelleyen cam tavanın delinmesi için bir fırsat sunuyor. Pandemi eğitim-öğretim alanındaki eşitsizliğin giderilmesi, iş piyasası ve toplumun diğer varlıklarına erişim engelinin kaldırılması ve göç geçmişine sahip insanların daha iyi katılımı ve görünebilirliği için bir vesile sunuyor. Araştırmalarıyla Koronavirüs'e karşı Uğur Şahin ve Özlem Türeci çiftinin geliştirdiği aşı buna

örnektir. Onlar şimdi entegrasyonun iyi örnekleri, harika birer bilim insanı olarak alkışlanıyor. İçişleri Bakanı Horst Seehofer'in göçü Almanya'daki sorunların anası şeklinde tanımladığı o açıklaması ise unutuldu. Göçmenler ve çocukları kabul görmek için her alanda - ekonomi, kültür, politika, spor, eğitim-öğretim - "biyo Almanlar"a kıyasla iki kat daha fazla çaba sarfetmek zorunda. Dolayısıyla korona krizi göç geçmişine sahip insanların siyaset ve toplum tarafından nihayet kabul görmesi için bir fırsat sunuyor.

İlkokul son sınıflarda yapılan seçme ve buna bağlı olarak örgün eğitimin üst sınıfları için çoğunluk toplum üyesi çocukların tercih edilmesi, göç geçmişine sahip çocuk ve gençlere büyük ölçüde hauptschule (düşük mezuniyet sunan ortaokul türü; Politeknik'in notu) ve

özel okullarda rastlanmasına yol açıyor (bkz.: ADS 2019). Şahin ve Türeci yükseköğrenime ve sermayeye erişimden yoksun kalsaydı, o zaman hayallerini gerçekleştirmeleri ve bir firma kurmaları olanaksızlaşır. Şu soru öne çıkıyor: Köken, ten rengi, kültür ya da dine dayalı ırkçı ayrımcılık nedeniyle eğitim-öğretim sisteminde nice Şahinler ve Türeciler "yitiriliyor"?

Öğretmenler Odası, üniversiteler, yüksekokullarda - araştırma evreninin tamamında - tek bir ten rengi baskın konumda: Beyaz. Siyahilere ve beyaz olmayanlara yönetimde ve şirketlerin

İÇİŞLERİ BAKANI HORST SEEHOFER'İN GÖÇÜ ALMANYA'DAKİ SORUNLARIN ANASI ŞEKLİNDE TANIMLADIĞI O AÇIKLAMASI İSE UNUTULDU.

ALİCE HASTERS TEMSİL VE ROL MODEL İŞLEVIYİ İLGİLİ, İNSANIN GÖREMEDİĞİ ŞEYİ OLAMAYACAĞINI YAZIYOR.

idari kademelerinde pek rastlanmıyor. Alice Hasters temsil ve rol modeliyle ilgili, insanın göremediği şeyi olamayacağını yazıyor. Bu bağlamda birliktelik ve entegrasyon için temsil sorunu belirleyicidir (bkz.: Hasters 2019, S. 102). Almanya'nın "renkli" olduğunu henüz havaalanları ve tren istasyonlarında farketmek olanaklı. Birlikte seyahat eden insanlara bakıldığında, başka diller, ten renkleri ya da farklı ülke kökenleri algılamak olanaklı. Bu çeşitliliği sporda, özellikle de futbolda görmek mümkün. Almanya'da günlük yaşamımızın bir gerçeği olan çeşitlilik, kurumlara, şirketlere, idari yapıya, po-

lis teşkilatına ve parlamentoya - yani gücün hiçbir alanına ve karar mercilerine - yansımıyor (bkz.: Ahyoud/Aikin/Bartsch/Bechert/Gyamerah/Wagner 2018).

Bu pandemi Almanya'daki tüm insanların barışçıl ortak yaşamına kalıcı etkide bulunacak köklü değişiklikleri toplumda tesis etmek için, kurumsal ırkçılığı daha iyi tanımaya yarayacak olanığı sunuyor. Almanya'da her alandaki çeşitliliği daha görünür kılmak için siyasi düzlemde olumlu kararlar alınmak zorunda. Çeşitliliği tanıma, azınlıkların başarımlarını kabul etme ve sosyal ve ırkçı adaletsizliğe karşı tutum alma noktasında Almanya bu mevcut fırsatı kaçırsa, o zaman anlaşmazlıklar baş gösterecek: Adaletsizlikler daha fazla göz ardı edilemez ve onlara daha çok katlanılmaz. ■

¹ Alman Ekonomi Enstitüsü

² İş Piyasası ve Meslek Araştırmaları Enstitüsü

³ Federal Hükümetin Ayrımcılıkla Mücadele Dairesi

* Yazar bir sözcük oyunu ile "herşeyin eskisi gibi kalması" kullanımını "herşeyin beyazlarda kalması" olarak değiştiriyor.

Kaynak:

ADS (2019): Diskriminierung an Schulen erkennen und vermeiden. Unter: https://www.antidiskriminierungsstelle.de/SharedDocs/Downloads/DE/publikationen/Leitfaeden/leitfaeden_diskriminierung_an_schulen_erkennen_u_vermeiden.pdf?__blob=publicationFile&v=4 Stand 10.02.2021

ADS (2020): Zwischenbilanz der Pandemie: Anti-Schwarzer Rassismus verschärft! Unter: <https://www.antidiskriminierung.org/pressemitteilungen/2020/7/14/pm-zwischenbilanz-der-pandemie-anti-schwarzer-rassismus-verschrf> Stand 15.02.2021

OECD (2020): Die Coronakrise darf nicht zur Integrationskrise werden. Unter: <https://www.oecd.org/berlin/presse/die-coronakrise-darf-nicht-zur-integrationskrise-werden.htm> Stand 15.02.2021

Attia, Iman / Keskinlik, Ozan Z. (2017): Rassismus und Rassismuserfahrung: Entwicklung – Formen – Ebenen. Unter: <https://www.idz-jena.de/wsddet/wsd2-11/> Stand 27.07.2020

Ahyoud, Nasiha / Aikins, Joshua Kwesi / Bartsch, Sameria / Bechert, Naomi / Gyamerah, Daniel / Wagner, Lucienne (2018): Wer nicht gezählt wird, zählt nicht. Unter: https://www.kiwit.org/media/material-downloads/antidiskriminierungs_-_gleichstellungsdaten_-_einfuehrung.pdf Stand 20.07.2020

Daimagüler, Mehmet Gürcan (2018): Es gibt viele Menschen unter uns, die institutionellen Rassismus tagtäglich am eigenen Leibe erfahren. Unter: https://www.idz-jena.de/fileadmin/user_upload/PDFS_WsD3/Text_Daimagüler.pdf Stand 27.07.2020

El-Mafaalani, Aladin (2018): Von Ali und Andreas. Ursachen und Formen von Diskriminierung auf dem Arbeitsmarkt und Lösungsansätze. Unter: https://www.kiwit.org/media/material-downloads/2018_01_iq_konkret.pdf Stand 20.07.2020

Gomolla, Mechtild / Radtke, Frank-Olaf (2009): Institutionelle Diskriminierung. Die Herstellung ethnischer Differenz in der Schule. 3. Auflage. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

Hasters, Alice (2019): Was weiße Menschen nicht über Rassismus hören wollen, aber wissen sollten. München: Carl Hanser Verlag.

ICERD Parallelbericht (2015): Rassistische Diskriminierung in Deutschland. Erscheinungsformen und menschenrechtliche Verpflichtungen zum Schutz vor rassistischer Diskriminierung. Unter: https://www.institut-fuer-menschenrechte.de/fileadmin/user_upload/PDF-Dateien/Pakte_Konventionen/ICERD/icerd_state_report_germany_19-22_2013_parallel_FMR_Diakonie_2015_de.pdf Stand 20.07.2020

Iser, Gaspar Jurik / Roth, Johanna (2020): Der Rassismus ist allgegenwärtig. Unter: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2020-06/rassismus-usa-schwarze-menschen> Stand 10.02.2021

Salihi, Nadine (2020): Zugewanderte sind in besonderem Maße von der Corona-Pandemie betroffen. Unter: <https://www.jugendhilfeportal.de/fokus/coronavirus/artikel/zugewanderte-sind-in-besonderem-masse-von-der-corona-pandemie-betroffen/> Stand 10.02.2021

DÜNYA GENELİNDEN GÖRÜŞLERLE ÖĞRENCİLERİN PANDEMİ DENEYİMLERİ

- POLİTEKNİK ANKET ÇALIŞMASINDAN
İLK İZLENİMLER -

Şu anda devam eden salgında dünya bir yığın yeni zorlukla yüzleşti. Sağlık, ekonomi ve eğitim sektörü en çok etkilenenler arasında yer alıyor. PoliTeknik'in hazırladığı ve bu sayıda kazanılan ilk izlenimlerini sunduğumuz uluslararası bir anket, öğrencilere ulaşmak ve onların yüzleşmek zorunda kaldıkları engelleri anlamak için yapılmış küçük bir girişimdir. İçinde bulunduğumuz süreçte geleneksel sınıf ortamından dijital öğrenime ani bir geçiş yaşandı ve dijital olanakların gerekliliği oldukça yükseldi. Öğretmen ve öğrencilerin yaşadığı güçlükler bununla beraber iyice genişleyerek arttı. Bu anket öğrencilerin durumunu daha iyi anlamak için son derece kritik bir çalışma olup, ulaştığımız bilgilerden dünya hakkında genel bir tablo çizmeye olanak tanıyacaktır. Salgının öğrencilerde yarattığı etkiyi anlamamız için siz okurlarımızı da öğrencilere erişmemize katkı sunmaya davet ediyoruz. PoliTeknik gelecek sayılarında öğrencilerin sesini ve ortak görüş, yorum ve önerilerini yayınlamaya devam edecek.

Devam eden çalışma için linkler:

<https://forms.gle/ApaHBc2bjmdNr2gQ6> (Türkçe)
<https://forms.gle/mnmL7FPDD7Sk88LQA> (İngilizce)
<https://forms.gle/Nz38JpbyuPteXsKV7> (İspanyolca)
<https://forms.gle/TrytWzo9bjHVqcf19> (Portekizce)
<https://forms.gle/EKtW8a4TCRzccPML9> (Makedonca)

Tamralipta Patra ve Akash Yadav
PoliTeknik International Yayın Kurulu Üyeleri - Hindistan

Anketin Hazırlanmasına Katkı:

Prof. Alexandre da Silva (PoliTeknik Português, Brezilya)
 Prof. Raquel Melo (PoliTeknik Eğitim Haklarının Genişletilmesi Projesi, Brezilya)
 Susanne Jacobsen Perez (PoliTeknik Español, Danimarka)
 Aysel Turaçlı (PoliTeknik International, İngiltere)

Anket Çevirileri:

Maria Luisa Meira (Portekizce; PoliTeknik Português, Brezilya)
 Can Aydın (Türkçe; PoliTeknik International, Almanya/Türkiye)
 Alhassane Faty (Fransızca; PoliTeknik International, Senegal)
 Adela Gjorgjioska (Makedonca, Makedonya)

İNGİLTERE - HİNDİSTAN - VIETNAM - UGANDA - GÜNEY AFRİKA - TÜRKİYE

SORU ve CEVAPLAR

Pandemi okul faaliyetlerinizi nasıl etkiledi?

Aysel T., Birleşik Krallık (12. sınıf): Pandemi, okul faaliyetlerimi önemli ölçüde etkiledi. Tüm arkadaşlarım benden uzakta yaşıyor ve şu anki mevcut kurallar, kısıtlamalar ve seyahat yasaklarından dolayı onlarla görüşemiyorum.

Anonim, Türkiye: Oldukça fazla. Bir sürü sıkıntı çıktı, gerek internette gerekse maddi olarak. Bu anketi yapıyorsak fikrimi de yazayım. Bence virüs çıkmadan önce hangi sınıftaysak oradan başlamamız gerekirdi. Biz öğrenciler olarak, başkalarını bilmem ama çevremdeki yaşlılarım, arkadaşlarım hepsi fazla birşey anlamadığından bahsediyordu. Bence pandemi döneminde derslere ara verecektik, sonra pandemi bitince nerde kaldıysak oradan devam etmek daha mantıklıydı. Teşekkürler...

Yağız, Türkiye: Oldukça fazla.

Asya A., İsveç: Oldukça fazla. Çok kötü etkiledi dersleri anlamıyorum, konuları anlamıyorum içimdeki bütün iyimserlik çürüyüp gitti, geleceğe dair bütün umudum yok oldu.

Deniz, İsveç: Oldukça fazla.

Duru, Türkiye (6. sınıf): Oldukça fazla. Derslerden çok fazla geriledik.

Mekselina, İsveç: Az.

Gaurisa Y., Hindistan (10. Sınıf): Daha önce tüm öğrencilerin toplandığı düzenli bir toplantı zamanı vardı, ancak şimdi salgın nedeniyle sabah toplantıları yapılmıyor. Bu dönemde okulda müfredat etkinlikleri de yapılmıyor.

Nguyen Pham H., Vietnam (Üniversite öğrencisi): Okulun kapalı olduğu zamanda derslerimi normal bir şekilde öğrenebiliyorum.

Florah, Uganda (Üniversite öğrencisi): Okul yılını kaçırdım.

Tayebwa J., Uganda (Üniversite öğrencisi): Pandemi, 4 ay sürmesi gereken tek bir sömestr için 1 yıl 5 ayımı harcayacak ölçüde tüm eğitim sistemini felce uğrattı.

Lakheni N., Güney Afrika (12. Sınıf): Okulda sınırlı sayıda öğrencinin bulunmasına izin veriliyor.

Anonim, Madagaskar (11. sınıf): Yeni bir şey yok, derslerin yarısı yüz yüze değil.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): Bu durum yeni bir öğretme, öğrenme ve araştırma sistemi gelişmesini sağladı.

Digna, Ekvador (Üniversite Öğrencisi): Çocuğuma bağlı olarak çok fazla dikkat göstere miyorum.

Fernanda Michelle A. V., Ekvador (Üniversite Öğrencisi): İşin doğrusu İnternet bağlantısı iyi değil, bu yüzden kesintiler yaşıyor. Matematik gibi derslerin anlaşılması, tahta kullanılmaması veya kullanıldığı zaman İnternet nedeniyle iyi görünmemesi nedeniyle daha zorlaştı.

Daniela, Peru (Üniversite Öğrencisi): Kökten bir değişim oldu ve yüz yüze dersler iptal edildi. Hastanelerde yapılan pratiklerin iptal edilmesine ve İnternet kalitesinin düşüklüğüne bağlı olarak eğitim-öğretim sürecindeki sınırlamalar arttı.

Dijital/çevrimiçi öğrenimin, eğitiminiz ve genel gelişiminiz üzerinde bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?

Aysel, Birleşik Krallık: Dijital/çevrimiçi öğrenmenin, öğrenmeye ve gelişime olumsuz etkisi oldu. Çevrimiçi öğrenmek, şahsen öğrenmek gibi bir şey hiç değil. Her şey çok hızlı geliştiği için öğretmenler için de teknolojiyi kullanmak çok daha zorlaştı.

Deniz, İsveç: Evet, olumsuz etkiye sahip.

Resimler için kaynaklar:
 İngiltere/Londra
 Wikimedia Commons
 Shard at sunset 2013
 Hindistan/Yeni Delhi
 Wikimedia Commons
 Delhi 03-2016
 Vietnam/Hanoi
 Wikimedia Commons
 um in Hanoi front left
 Uganda/Kampala
 Wikimedia Commons
 Güney Afrika/Cape
 Wikimedia Commons
 landscape view
 Türkiye/Antakya
 Kaynak: Mahmut Koyun
 İsveç/Stockholm
 Wikimedia Commons
 morning in Stockholm
 Ekvador/Cotopaxi
 Wikimedia Commons
 Peru/Lima
 Wikimedia Commons
 Skyline & Cityscape
 Madagaskar/Antanan
 Wikimedia Commons
 Original title Antanan
 Kıbrıs/Girne
 Wikimedia Commons
 Kyrenia Castle - Girne
 Republic of North Cyp
 Almanya/Berlin
 Wikimedia Commons
 ture City Germany Lig

İnden ktupları

İSVEÇ - İSVEÇ - EKVADOR - PERU - MADAGASKAR - KIBRIS - ALMANYA

Mekselina, İsveç: Evet, olumsuz etkiye sahip.

Recep D., Türkiye: Evde bulunduğum zaman daha fazla olduğu için soru çözme sürem ve doğal olarak sayıları da arttı. Bu yüzden iyi bir gelişim denebilir.

Yağız, Türkiye: Hayır.

Asya A., Türkiye (8. sınıf): Evet, olumsuz etkiye sahip. Dersler dijital olunca insan anlamakta çok daha zorlanıyor, evde tek başıma çalışmak zorunda kalıyorum, üstelik evimde çalışmam için uygun bir ortam da yok.

Anonim, Türkiye (9. sınıf): Evet olumsuz etkiye sahip.

Nihal, Türkiye (9. sınıf): Online çok fazla şey anlamıyordum, defterleri tamamlamıyordum.

Emel U., Kıbrıs (12. sınıf): Hem avantajları hem dezavantajları olduğunu düşünüyorum fakat, benim için dijital eğitimin avantajları daha fazla. Sosyal ve akademik açıdan okulum her zaman yetersizdi ve eğitimimi zaten evde kendim çalışarak tamamlıyordum, aynı zamanda psikolojik rahatsızlıklarımın dolayısıyla anlaşılamadığım ve sevmediğim yerlerde bulunmak istemiyordum, ama yaşantılarımla aynı ortamda bulunmamın benim için daha sağlıklı olduğunun farkındayım.

Mehmet, İsveç: Öğrenim süreci kötü anlamda etkileniyor, evde online derslere odaklanmak dikkat dağınık etkenlerden dolayı zor oluyor.

Abaho B., Uganda (Üniversite öğrencisi): Öğretim görevlileriyle yüz yüze etkileşimden yoksun kalıyorsunuz.

Dakshita, Hindistan (9. sınıf): 9. sınıf, 10. sınıfın temeli ve konular bizim için net değil; 9. sınıfın konularını bilmiyorsak, 10. sınıfın konularını nasıl yapacağız?

Anonim, Madagaskar (11. sınıf): Pek bir etkisi olduğunu düşünmüyorum.

Florah, Uganda: Gözlerimi çok etkiliyor, özellikle benim gibi miyop olanlar için. Kendime ayıracak zamanım yok.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): Gözlerim genelde çok yoruluyor. Sosyal yaşamımı da azalttı.

Cristina M., Ekvador (Üniversite öğrencisi): Alışana kadar göz ve baş ağrısı. Telefonda aşırı zaman geçirme nedeniyle sanal ortama bağımlılık.

Fransua P., Peru: Halihazırda gözümde yaşadığım sıkıntılar yüzünden tedavi görüyorum. Uykusuzluk; önceden üniversiteden çıktığım zaman okulu geride bırakabiliyordum, ev benim için bir dinlenme, özgürlük, sükunet alanıydı. Şimdi ev ve üniversite iç içe geçti ve rahatlamak için bir alan kalmadı. Baskı altında hissediyorum, kafam hep yoğun.

Dharly C., Peru: Cep telefonundan dersleri dinleyerek ve online çalışmalar yaparak geçirdiğim uzun saatler öncelikle gözlerimi etkiledi. Öğretmenlerin verdikleri ödevlerin çokluğu, mesafeye bağlı olarak yaşanan iletişim eksikliği ve soru soramama durumu motivasyon kaybına yol açtı.

Arkadaşlarınızın pandemiyle nasıl başa çıktığını düşünüyorsunuz?

Anonim, Almanya: Aynı. Sıkılarak.

Asya A., Türkiye: Genellikle ders çalışıyorlardır, ama muhtemelen onlarda da gelecek kaygısı vardır.

Nihal, Türkiye: Çoğunun başa çıktığını düşünmüyorum.

Mehmet, İsveç: Arkadaşlarımın pandemi sürecinden en az benim kadar etkilendiklerini söyleyebilirim, genel olarak herkeste doğal olarak bir odaklanma sorunu oluştu. Ama pandemi sürecinin hiç birimizi psikolojik/fiziksel olarak etkilediğini söyleyemem.

Lakheni N., Güney Afrika: Arkadaşlarımın çoğu bunu boş zaman için bir fırsat olarak gördü.

Anonim, Madagaskar (11. sınıf): Arkadaşlarım (ve ben dahil) çok içe dönük tipler, bu yüzden oldukça iyi başa çıkıyoruz.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): Salgının orta derecede etkisi düşünüldüğünde hayatlarında pek bir şeyi değiştirmediler.

Gissela J. P. P., Ekvador (Üniversite öğrencisi): Arkadaşlarımın pandemi sürecini evlerinde kalarak ve sağlıklarına dikkat ederek geçiriyorlar.

Fernanda V., Ekvador: Açıkçası çok iyi değil, iyi bir eğitim olmaksızın bir şey öğrenilmiyor.

Yulissa De L. C., Ekvador (Üniversite öğrencisi): Ülkemizde yaşanan kötü durum karşısında hayatta kalmak için aileleriyle birlikte cesur bir mücadele veriyorlar.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): Dijital çağdayız ve çevrimiçi öğrenme, bizlerin buna adapte olmasına imkân sağladı.

Mirian S., Ekvador (Üniversite öğrencisi): Bazı pozitif yönleri de oldu, örneğin çocuğu olanlar onlarla daha fazla vakit geçirebiliyor. Negatif yönü ise yapılan çalışmaların ve derslerin iyi anlaşılmasındır.

Stefany, Ekvador (Üniversite öğrencisi): Daha önce bu şekilde çalışmamıştım ama vatan- daş ve öğrenci olarak sağlığımız ve eğitimimiz için mücadeleye devam etmek gerekiyor.

Fransua Felix Q. P., Peru (Üniversite Öğrencisi): Dijital eğitim daha iyi, ama öğretmenlerin kullandığı çalışma yöntemleri duruma uygun değil. Uzaktan yapılan dersler de sınıfta yapılan dersler kadar yoğun ve uzun. Metodoloji aynı, derslerin dijitalleşmesi önemli bir adım, fakat dersler daha kısa ve hızlı olsaydı, 4 duvar arasında geçirdiğimiz uzun saatleri telafi etmek için bize daha fazla boş zaman kalırdı.

Tablet/telefon/laptop gibi cihazların aşırı kullanımının sağlığını üzerinde fiziksel/psikolojik etkileri oldu mu?

Aysel T., Birleşik Krallık: Her gün en az 5 saat son derece sağlıksız bir ekran formuna bakıyorum. Psikolojik etkiler hakkında tam olarak emin değilim; Bunun üzerinde çok fazla durmadım.

Asya A., Türkiye: Bilmiyorum ama günün çoğu zamanında başım ve sırtım ağrıyor.

Anonim, Türkiye: Gözlerim bozulacaktı, ama şu an bir sıkıntı yok.

Emel U., Kıbrıs: Omuz ağrısı.

Mehmet, İsveç: Ara sıra gözlerim ağrıyor.

Yağız, Türkiye: Hayır.

Açık alan aktiviteleriniz pandemiyle nasıl etkilendi (bisiklet sürme, koşu, kayak)?

Anonim, Almanya: Herkes evde kalıyor.

Asya A., Türkiye: Sadece haftada iki gün çıkıyorum neredeyse hiç çıkmıyorum.

Nihal, Türkiye: Etkilenmedi, yapmaya devam ettim.

Yağız, Türkiye: Açık alan aktivitelerimde önemli bir düşüş oldu.

Dakshita, Hindistan: Başlangıçtaki 2-3 ay süresince evden dışarı bile çıkamadım, ama biraz zaman geçtikten sonra arkadaşlarımla bisiklet sürmeye, çıkmaya başladım. Pandemi öncesi okulla başlayıp, okul harçlığı, ders çalışma, uyuma şeklinde tekrar eden yoğun programımdan dolayı bisiklet sürmeye bile gidemiyordum.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): Herkes biraz temiz hava almak için boş zamandan faydalandı.

Nayeli, Ekvador (Üniversite Öğrencisi): Yakınınız olmayan biriyle iletişime geçmek, CoVID-19 virüsüyle enfekte olmuş birine maruz kalma riskini arttırıyor.

Dharly C., Peru: İşin doğrusu herhangi bir açık alan aktivitesinde bulunmuyorum, çünkü enfekte olmaktan ve aileme bulaştırmaktan korkuyorum.

Sosyal faaliyetleriniz (arkadaşlarla ve büyükanne, büyükbaba gibi yakınlarla sosyalleşme, arkadaşlarla parklara ve alışveriş merkezlerine gitme) pandemiyle nasıl etkilendi?

Asya A., Türkiye: Pandemi olduğu için ninem ve dedemle ne sarılabiliyorum ne de kurdan yanlarına gidip ziyaret edebiliyorum, arkadaşlarım da aynı.

Maher, Türkiye (7. sınıf): Sosyal faaliyetlerim biraz azaldı.

Mehmet, İsveç: Akrabalarımınla internet üzerinden görüşmemi engelleyen bir etken yok, arkadaşlarımla ise vakit ayarlayıp istediğim gibi gezebilirim.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): Pek ciddi bir etkisi olmadı, çünkü ülkemde sosyal hayat devam etti.

Marjorie, Ekvador: Pandeminin başlangıcında kimse birbiriyle iletişim kurmuyordu, fakat zamanla gerekli tedbirleri (maske ve dezenfektan) alarak görüşmeye başladık.

Wilber B., Ekvador (Üniversite öğrencisi): Ailem ve büyük anne ve babamla yaşıyorum ve neredeyse hiç evden çıkmıyorum.

Maske takmak ve sosyal mesafe gibi davranış kuralları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Aysel, Birleşik Krallık: İnsanları bilgilendirmenin tamamen akıllıca bir şey olduğunu düşünüyorum, ama insanların bu kurallara saygı duyması ve sıkı şekilde uyması gerekiyor, çünkü ancak o zaman faydalı olur. "Rahatlık" vb. şeyler için bunu göz ardı etmemeliler; ancak, tabii ki, tıbbi nedenlerden dolayı maske takamayan, ancak yine de sosyal olarak mesafeli olabilen istisnalar var.

Anonim, Almanya: Çok önemli.

Anonim, Türkiye: Ben maske takmadan bir yere çıkmıyorum, bu pandemi döneminde bizim için bir göreve, maske, mesafe, temizlik kuralları. Ve uyulması gerektiğini düşünüyorum.

Asya A., Türkiye: Olması gerekenlere uyduğumu düşünüyorum, ama bu kadarının az olduğunu da düşünüyorum, bence tedbirler daha da sıkılaştırılmalı.

Recep D., Türkiye: Bu bir gereklilik, biz ne düşünürsek düşünelim yapmak zorundayız.

Emel U., Kıbrıs: Bence en doğru olan Dünya Sağlık Örgütü'nün kurallarını ve önerilerini izlemek ve bu yüzden hepsine uyuyorum.

Mehmet, İsveç: Tabii ki bu kurallar virüsün yayılmaması adına önemli, ancak benim yaşadığım ülkede bu tarz kurallar pek yok, yine de isteyenler sosyal mesafe kurallarına uyup maske takıyor. Ama genel olarak böyle bir kısıtlama yok, virüsü yavaşlatmak adına toplum içerisinde geçerli olan kısıtlama sadece hasta olanların veyahut semptom gösterenlerin evde kalması ÖNERİSİ oldu.

Ceyda, İsveç: Bu güzel bir şey.

Anonim, Madagaskar (11. sınıf): İnsanlarla temasta bulunmaktan hoşlanmadığım için sosyal mesafe, davranış biçimimi değiştirmedim. Diğer davranış kurallarına gelince, beni rahatsız etmediler.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): Mücadele anlamında o kadar da etkili değiller.

Luiggie, Peru (Üniversite öğrencisi): Bunlar etkili, ama kullanımları konusunda nüfusun daha fazla bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

José Gustavo A. C., Ekvador (Üniversite öğrencisi): Pandemiden korunmak ve enfekte olmamak için maske ve dezenfektan kullanımı oldukça gereklidir.

Sizce öğretmenler pandemiyle nasıl başa çıkıyor?

Aysel, Birleşik Krallık: Öğretmenlerin ellerinden gelenin en iyisini yaptıklarını biliyorum; ancak, teknolojiyi mümkün olan en yararlı şekilde tam olarak kullanmaları son derece zor olabilir.

Dilara, Türkiye (7. sınıf): Maske mesafe ve temizlik kurallarına öğretmenler uyuyorlar

Mehmet, İsveç: Bence uzaktan eğitim öğretmenler adına da kötü oldu, derslerde öğrenciler tam odaklanamadığı için öğretmenin bir kaç kere aynı şeyi açıklaması gerekebiliyor. Bundan dolayı öğretilen bir bıkkınlık oluşması söz konusu olabilir.

Ceyda, İsveç: Bazen iyi bazen kötü.

Anonim, Madagaskar (11. Sınıf): Fena değil. Snavlardan önce okul saatlerini telafi etmek için ellerinden geleni yaptılar, ama normale göre oldukça zor oldu.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): Kendilerini adapte etmek zorunda kaldılar.

Nayeli, Ekvador: Öğretmenler elektronik posta, konferanslar, Google Classroom araçları gibi farklı kanallar aracılığıyla öğrencileriyle günlük ve bireysel takibi gerçekleştirilmeye devam ediyor.

Wilber B., Ekvador: Onların yerine yorum yapamam, fakat bize sürekli sosyal mesafe ve maske kullanımını tavsiye ediyorlar.

Luiggie, Peru: Çok stresliler, ama erişebildikleri teknolojilere adapte olarak çalışıyorlar.

Ekonomik sebeplerden dolayı okulu bırakmak zorunda kalan arkadaşınız veya öğretmeniniz oldu mu?

Emel U., Kıbrıs: Evet

Mehmet, İsveç: Hayır, okula öğrenciler olarak ücret ödemiyoruz. Ülkenin ekonomisi pek fazla kısıtlama olmadığı için diğer ülkeler kadar çok etkilenmedi, bu sebepten ötürü öğretmenlerde maaşlarını düzgün bir şekilde alabiliyor diye düşünüyorum.

Ceyda, İsveç: Bilmiyorum

Abaho B., Uganda (Üniversite öğrencisi): Ebeveynleri ve velileri öğrenim ücretlerini karşılayamadıkları için bazıları okulu bırakmak zorunda kaldı.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): Okul ile iş arasında seçim yapmak zorunda kaldılar.

Dharly C., Peru: Cep telefonu ve bilgisayar ücretlerini karşılayamadığı için katılım gösteremeyenler var.

Fernanda V., Ekvador: Arkadaşım İnternet maliyetini karşılayamadığı ve bilgisayara sahip olmadığı için oldukça zorlandı ve eğitimini bırakmak zorunda kaldı.

Pandemi sırasına uzaktan görülen hangi derslerin/içeriklerin daha zorlayıcı olduğunu düşünüyorsunuz?

Recep D., Türkiye: Matematik gibi sözel olmayan ve daha aktif dinleyici olunması gereken dersler.

Duru, Türkiye (Grade 6): Matematik dersini tam anlamıyorum.

Emel U., Kıbrıs: Matematik gibi sözel olmayan ve daha aktif dinleyici olunması gereken dersler.

Mehmet, İsveç: Uzaktan eğitim sırasında anlaması en zor olan ders bence fizik ve kimya. Bu iki derste bence gerçekten özel ilgi isteyen derslerdir. Demek istediğim öğrenci bu konuları okulda en iyi şekilde pratik yaparak anlar, uzaktan eğitimde bir slayt yardımıyla konuyu anlamak hayli zor.

Ceyda, İsveç: Matematik dersi bayağı zorlayıcı.

Dakshita, Hindistan: Fen (özellikle fizik ve kimya), tarih, matematik. Canlı etkileşime ihtiyaçları var ve videolar tam olarak anlayamadığım İngilizce dilindeydi. Sınıfta da İngilizce öğretiyor olsalar da öğretmenler bazı kelimeler ve ifadeleri Hintçe (anadilim) kullanıyor ve bu da bize yardımcı oluyordu.

Anonim, Madagaskar (11. sınıf): Bu konuda söyleyecek bir şeyim yok.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): Bu konuda bir fikrim yok.

Cristina M., Ekvador: Teori ve daha fazla pratik gerektiren dersler (çünkü pratik bakımdan gelişme mümkün değil).

Wilson, Ekvador (Üniversite öğrencisi): Teknik olarak yanıtlayamam ama sadece şunu söyleyebilirim; profesyonellik pratikle elde edilir.

Çevrimiçi derslerde karşılaştığınız (sizin veya özel yardıma ihtiyacı olan öğrencilerin) sorunlar nelerdir? Okulunuz bu sorunlarla ilgilendi mi?

Recep D., Türkiye: İnternet bağlantısında yaşanan sorunlar oldu değişik robotik sesler yaşandı bu kişiye bağlı olduğu için okulumuzun yapacağı bir şey yoktu.

Mehmet, Sweden: Çevrimiçi derslerde karşılaştığım önemli bir sorun yok.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): İnternet ağına erişim zorluğu, çevrimiçi kursa uyum sağlama yüzleşmemiz gereken zorluklardan bazıları. Okulumuz bunu telafi etmek adına öğrenciler için internet odaları kurdu.

Nayeli, Ekvador: Karmaşık bir süreç oldu, çünkü kimse hazır değildi; ne kurumlar, ne aileler ne de öğrenciler.

Pandemi döneminde eğitimde yaşanan zorlukların dışında yaşadığınız diğer zorlukları, örneğin maddi sıkıntılar, kötü beslenme/açlık, ev içi şiddet, çocuklara (kardeşlere veya kuzenlere) veya yaşlılara (büyükanne ve büyükbaba) bakma zorunluluğu veya CoVid-19 nedeniyle bir yakınını kaybetme gibi durumları paylaşabilir misiniz?

Anonim, Almanya: Ders yapmak istemiyorum. Annem babam zorla yaptırıyor.

Anonymous, Türkiye: Yani 3 kardeşim ve evde bilgisayar ve telefon var bir kardeşim açıkta kalıyordu. Aile meseleleri vardı. Annem babam bu dönemde boşandı başka bir sıkıntı çıkmadı.

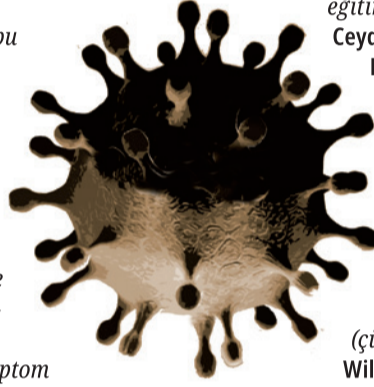
Asya A., Türkiye: Maddi sıkıntılardan çoğu ailede olduğu gibi bizim ailede de var, ama onun dışında şiddet gibi ya da açlık gibi bir sorunumuz yok.

Anonim, Madagaskar (11. sınıf): Kişisel olarak hiçbir şey değişmedi, her şey yolunda ve şehrimin dışında durumdaki izole oldum, bu yüzden size bu konuda yardım edemem.

Anonim, Madagaskar (Yüksek lisans öğrencisi): Şahsen, biz her şekilde, pandemi nedeniyle faaliyetlerimizin getirilerinde bir düşüşle karşılaştık.

Samuel, Ekvador: Aileyle vakit geçirmek ve küçüklerle ilgilenmek biraz karmaşık bir durum oluşturdu. Her dışarı çıktığımızda acaba Covid virüsüne yakalandık mı diye düşünmeye ve eve döndüğümüz zaman küçüklere ve ailenin yaşlılarına çok fazla yaklaşmamaya başladık.

David V., Ekvador: Şimdilik tanıdığım kimseyi kaybetmedim. Maske ve mesafe sayesinde yaptığımız testler negatif çıkıyor. Bununla birlikte ekonomik durum çok zor olduğu için bir şekilde çalışmanın da yollarını aramak zorundayız.

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Eric Mührel | Koblenz Yüksekokulu

Nemesis II: Trumpizm ve Post Modern Dönem

Hannah Arendt'ten Bilim ve Gerçek üzerine

PoliTeknik'in Ağustos 2020 tarihli sayısı için, Beyrut limanında 4 Ağustos 2020'de yaşanan amonyum nitrat patlaması ile 2020 Korona pandemisi sonuçlarını örnek vererek insani eylemin ölçsüzlüklerine ilişkin bir makalede kaleme aldım. Albert Camus'nün yorumunda ölçsüzlüğün tanrıçası olarak Nemesis imgesi, özellikle pandemi sonrasını dikkate alarak, bireysel ve de toplumsal yaşam biçimlerimiz hakkında daha derinden düşünmek için bir yansıma zemini görevi görmüştü. 2020 Ağustos ortasında 20 milyon doğrulanmış Korona vakası ve 800 bin ölü vardı. Korona çaresizliği, sosyal ve toplumsal gerilimleri ve özellikle bu dünyanın yoksulları için ekonomik yönden yıkıcı bir durum yaratmıştı. Şimdi, 2021 Şubat'ında, dünya genelinde doğrulanmış 200 milyon vaka ve 2,5 milyon ölü görüyoruz. Ve bu dünyanın yoksulları ve zenginleri ve dolayısıyla pandeminin sonuçlarıyla yüzleşmek için gerekli kaynaklar arasındaki makas açılmaya devam ediyor. Beyrut ve Lübnan'dan hangi haberler var? Ülke yolsuzluk ve farklı klanlar arasındaki çekişmeler içinde batıyor, yapılandırmayı sağlayacak bir siyasal güç yok ve eskiden Orta Doğu'nun İsviçre'si olarak adlandırılan ülkede nüfusun yoksulluğu hayal edilemeyecek boyutlara ulaştı. Öyleyse Camus'ye uygun olarak *ölçsüzlüğün Akdeniz tarzı dönüşümüne* yönelten ilhamın nedenlerinin pek yakında tükenmesi olanaklı görünmüyor!

Bu noktada bir Nemesis döngüsü yaratmak üzere ipliği dokumaya devam ediyorum. Bir kez daha insani eylem alanında ölçsüzlüğü, esas amacın, bu durumda bilimin, anımsanmasını talep etmek gündemdedir. Bu, Hannah Arendt'in siyaset ve gerçek üzerine çalışmalarıyla gerçekleşiyor. Neden bu yararlı ve ilginç olsun? Donal Trump aslında artık ABD başkanı değil, ama Trumpizm bu dünyada - salt zorbalık arasında değil, dünya toplumunun merkezini derinliklerinde de - çok yaygın. *Trumpizm* başka bir gerçeği tanımaz, bir diğer ifadeyle duruma göre yalnızca *kendi* gerçeğini tanır. Ve bu acımasız rölativizm için yaratılan ön koşullardan sosyal ve tin bilimcilerin bir bölümü sorumludur. Şimdi bu durum adım adım artmaya koyulacak.

Bir kez daha Camus ile başlayalım. 1944'te yayımlanan *İfadenin*

"Nemesis nöbette, ölçsüzlüğün tanrıçası, intikamın değil.
O, sınır tanımayanları amansızca cezalandırır."

ALBERT CAMUS
(Helena'nın Sürgünü)

Felsefesi Üzerine adlı araştırmasında şunu yazmıştır: "Bir nesneyi yanlış tanımlamak, bu dünyadaki mutsuzluğu arttırmak demektir". Bu düşüncenin hafif bir değişime uğramış hali, bu şekliyle Camus tarafından hiç belirtilmemişse de, onun amacıyla ilişkili olup, gelecek kuşakların belleğine yerleşmiştir: *Şeyleri adıyla anmamak, bu dünyanın mutsuzluğunu artırır*. Peki oldukça mutsuz bir dünyada yaşamıyor muyuz? *Bu aslında odur!* şeklindeki formül, gerçekleri ve kendi sorumluluğunu örtmek için siyasetin başvurduğu kullanışlı, retorik bir araçtır. Beyaz Rusya örneğin: Lukaşenko karşıtı protestolar, Lukaşenko ve onun baskı aygıtı açısından *aslında* yurtdışından yönetilen müdahaleler ve halkın kıskırtilmasıdır. Trump'ın başkanlık seçimlerindeki hezimetini de Trump için aslında Demokratlar'ın yaptığı bir hırsızlıktır. Ama aynı zamanda bilimsel ve felsefi kariyerler de söz konusu formül ile iyi temellendirilebilir. Jean-Francois Lyotard, Michael Foucault ve de Jaques Derrida çevresinde toplanmış post modernistlerin inancı bu. Adlandırılması gereken (gösterilen) şey olarak nesne kodlanmış haliyle karanlıkta kalıyor. Anlamlandırma boyutları, gösterenler olarak göstergelemin bağlamlarının etkileşiminden

▼
ÇÜNKÜ KİM OLGUSAL GERÇEKLERLE UĞRAŞIYORSA, ONUN EN AZINDAN ÖNCE
POLİTİK VE DE TOPLUMSAL BİR MÜNZEVİ POZİSYONUNU ALMASI GEREKİR
■

çıkıyor. Böylece, yapılandırma, yapıçözümü ve yeniden yapılandırmanın olası tüm versiyonları olarak metin haline bürünmüş dünyanın gramatoloji evreni açılmış olur. Sosyal ve tin bilimlerinin azımsanmayacak bir bölümünün yuvalandığı anlatılar ve öyküler evreni. *Kavrayışın gerçekliğe* dayanması talebi burada artık bir rol oynamıyor. Gerçek görecelidir ve aslında bir *görüşür*. Ve elbette bilim de öykülerden bir tanesidir.

Trumpistler bu mesajı çok iyi kavradı. *Ben bu dünyaya, vidi-vidi keyfime göre şekil veririm!* sözlerinde ifadesini bulan ve efsanevi çocuk

dünyasında pedagojik yönden değerli, ama gerçek dünyada felaket olan Pipi-Langstrumpf prensibi uyarınca, insan, görüşler, alternatif olgular ve yalan haberler bağlamında kendi imgesini yaratır. Trumpistler bir de kavrayışın daima çıkarlarla bağlantılı olduğunu söyleyen Jürgen Habermas'tan ve dahası, kavrayışın daima egemenlik ve egemen olma iradesiyle ilintili olduğundan hareket eden Foucault'tan alıntı yapıyor. Yoksa insan çıkar yerine belki de merak, hayranlık ve hatta tesadüfün kavrayışa yol açtığını nasıl düşünürdü? Peki kavrayış *güçten* çok alçakgönüllülükle bağlantılı değil midir? Trumpistler derslerini çıkardı: Bütün öykü ve görüşlerde gerçekliğin bir eşitlik öğretisi mevcut ve kendi *özel* gerçeğini tüm gücüyle kabul ettirmek söz konusu. Peki *söylemlerin çekişmesinde* bunu yapmak kötü mü?

Demek ki Trumpizm sosyal bilimler ve tin bilimlerinin kendisi tarafından geçilen bir sınırı, kaçırılan bir ölçüyü yansıtıyor. Bilimin gayesi hakkında yeniden düşünmemiz gerekiyor. Hannah Arendt 1960'lı yılların ortasında kaleme aldığı *Gerçek ve Politika* denemesinde bu yönde birkaç uyarı sağlıyor: 1967'den itibaren New York New School for Social

dir ve "zorunlu açıklığa" sahiptir. Arendt'e göre buna matematiksel gerçekler ya da felsefi gerçekler dahildir, Sokrates'e ait tümcede olduğu gibi: "haksızlığa uğramak, haksızlık yapmaktan iyidir". Ussal gerçekler politik olmayan bir alana aittir. Ancak onlar, Sokrates'te olduğu gibi, siyasetin isteklerine ters olabilir. Politika ve bilimin gerilim alanları için Arendt olgusal gerçekleri daha önemli buluyor. Çünkü onlar siyaset için daha tehlikelidir ve siyasal çıkarların saldırı ve kullanımını altındadır. Bir tarafta görüşlerin nesnesidirler ve böylece siyaset alanına karışmışlardır; ama aynı zamanda görüşler olgusal gerçeklerin yerini alamaz! Ayrıca onlar rastlantısaldır ve bir kere "sürdürülen yalana" dönüştüler mi, bir daha kolayca bulunamazlar. Çünkü yalan ve bilinçli gerçek dışılık Arendt için olgusal gerçekliğin zıttını oluşturur. Günümüz dünyasına baktığımızda buna ekleyecek bir şey yok.

Peki Arendt'ten bilimin anlamı ve yeri hakkında ne öğreniyoruz? Arendt siyaset ve toplum tarafından bilinçli olarak siyaset dışına yerleştirilen ve finanse edilen, iç düzenleri özellikle de olgusal gerçeklik anlamında gerçeklik kriterlerine yönelimli ve görüşlerin öncelikli olmadığı kamusal demokratik kurumlara işaret ediyor: Yargı ve üniversiteler ve de yüksekokullar. Çünkü kim olgusal gerçeklerle uğraşıyorsa, onun en azından önce politik ve de toplumsal bir münzevi pozisyonunu alması gerekir. Böylece üniversite ve yüksekokullar - Arendt'in belirttiği gibi -, olgusal gerçeklerin ve de "entelektüel dürüstlüğü" dengeliliği ve çok katmanlılığı ile ilişkili olarak "Homerosu nesnel" ortamlarıdır. Kendini öyküler ve nihayet görüşler düzeyine indirgeyen bir *bilim*, amaçları için üniversitenin doğru bir yer olup olmadığı sorusunu kendine yöneltilmelidir. Trumpistlere ve Rölativistlere karşı direngen olmak isteyen bir demokrasi, fikir geliştirme kurumları olarak siyaset tarafından işgal edilmemesi gereken, özgürce gerçeği arayan üniversite ve yüksekokullara ihtiyaç duyar. ■

Korona (Önlemleri) ve Bir İnsan Hakkı Olarak Eğitim Hakkı

2020'nin Nisan ayı ortasında Birleşmiş Milletler'in yayınladığı kısa bir bilgi, çocukların aslında Korona pandemisinin "yüzü" olmamakla birlikte, belki de onun en büyük kurbanları arasında yer almasından korkmaya neden oldu (United Nations 2020, S. 2 ve akabindeki sayfa). Buna göre dünya genelinde okul çağındaki 1,5 milyar çocuk ve genç okula ve eğitim kuruluşlarına alınmadı (bkz.: agy., S. 7). Buna bağlı olarak baharda bir anda dünya genelinde yaklaşık 370 milyon çocuk kapatılacak ve temas yasakları nedeniyle okul yemeğinden yararlanamadı (bkz.: UNICEF 29.4.2020). Aynı zamanda kızamık ve çocuk felcine karşı hayat kurtaran aşı kampanyaları - bilhassa Afganistan ve Pakistan'da - geçici olarak durduruldu (bkz.: UNICEF 5.5.2020). Bunun dışında kısıtlamalardan etkilenen okul çağındaki çocukların yaklaşık üçte biri (463 milyon) kapatma süresi boyunca hiç telafi amaçlı ders görmedi (bkz.: UNICEF 27.8.2020).

UNICEF, 19 Kasım 2020'da yayınladığı "Kayıp bir Covid 19 Kuşağını Engellemek için" başlıklı raporunda, Covid krizinin başlangıcından itibaren herşeyden önce yaşamsal sağlık hizmetleri ve sosyal hizmetlerin kesilmesinin çocuklar için en ağır tehdidi oluşturduğunu saptamıştır. "140 ülkeden toplanan UNICEF verileri şunu gösteriyor: Ülkelerin üçte biri, doğum öncesi, anı ve sonrasında rutin aşılama, salgın hastalıklara karşı ayakta tedavi ve de bakım hizmetleri gibi tıbbi önlemlerle erişilen çocuk sayısında bir gerileme saptamıştır. Gerilemenin ana nedeni virüs kapma korkusu. 135 ülkede besin değeri yüksek ek gıda yardımı ve buna uygun danışmanlık ile erişilen çocuk ve kadınların oranı yüzde 40 düştü. Ekim sonu hâlâ 265 milyon kız ve erkek okul yemeğinden mahrumdu. 250 milyonu aşkın beş yaş altı çocuk hayati öneme sahip A vitamini hapi alamadı. 65 ülke geçen yıla kıyasla sosyal çalışanların ev ziyaretlerinde bir gerileme olduğunu bildirdi". Alarm veren başka olgular bu UNICEF raporunda öne çıkıyor. "Kasım 2020'de 572 milyon kız ve erkek ülke geneline yayılan okul kapatmalarından etkilenen - bu, dünya genelindeki öğrencilerin yüzde 33'üdür. Önümüzdeki 12 ay içerisinde ek olarak 2 milyon çocuk, hayati önem taşıyan hizmetlerin veri-

lememesi ve yetersiz beslenme nedeniyle hayatını kaybedebilir ve ölü doğumlarda 200.000'lik bir artış yaşanabilir. 2020'de ek olarak beş yaş altındaki altı ila yedi milyon çocuk halsizlik ve ağır bir yiyecek sıkıntısı altında ezilecek. Bu yüzde 14'lük bir artıştır. Herşeyden önce Sahra'nın güneyindeki ülkelerde ve Güney Asya ülkelerinde bu nedenle her ay 10.000 daha fazla çocuk ölmü gerçekleşecek. Tahminlere göre dünya genelinde yılın ortasına kadar ek olarak 150 milyon çocuk - eğitim-öğretime, sağlık hizmetine, gıdaya, temiz suya ve sıhhi tesislere erişimleri olmadan - çökyönlü yoksulluğa sürüklendi (UNICEF 2020: Eine verlorene Covid-19 Generation verhindern, New York/Köln 19.11.2020)".

Zengin bir ülke olan Federal Almanya Cumhuriyeti'nde de milyonlarca çocuk ve genç için eğitim-öğretim ve katılım paketi adlı düzenleme kapsamında, Mart ve Aralık 2020 ortasından itibaren, çocuk yuvalarında, okullarda ve gençlik kulüplerinde verilen öğle yemeği bugün- den yarına iptal edildi. Burada da yüz binlerce öğrenci dijital araçların eksikliği nedeniyle (örneğin evde internetle uyumlu bir bilgisayar) evde öğrenim adı verilen uygulamadan dışlandı. Kimi öğretmenler 2020 ilkbaharındaki kapatma süresi boyunca bazı öğrencileriyle hiç bir iletişim kuramamaktan şikâyetçiydi (bkz.: Klundt 2020, S. 9). Anne Ratzki'nin Eğitim ve Bilim Sendikası'nın (GEW Köln/Rhein-Berg-Kreis) "forum" dergisinde yazdığı gibi, "ebeveynlerin yardımcı olamadığı, evleri dar ve internetle uyumlu cihazları bulunmayan ailelerdeki çocuklar ve göçmenler özellikle bu durumdan etkilendi. Öğrencilerin %40'ı haftalarca öğretmenleri için erişilebilir değildi" (Anne Ratzki: Schule nach Corona: GEW Sendikası Köln/Rhein-Berg Bölgesi forum dergisi 1/2021, S. 16-17; burada: S. 16).

Cüzi ve düşük ortalama gelir düzeyli ülkelerde pandeminin başlangıcından beri öğrencilerin yaklaşık dört ay ve zengin ülkelerdeki öğrencilerin ise altı hafta dersten uzak kaldığını gösteren UNESCO, UNICEF ve Dünya Bankası'nın 29 Ekim 2020 tarihli raporu bunu onaylıyor. (UNICEF.de 29.10.2020)". Ancak daha yoksul ülkelerin kriz dönemlerinde eğitimde insan ve çocuk haklarını ayakta tutmakta ya da hayata geçirmekte daha

çok zorlandığı gerçeği, Almanya gibi zengin devletlerin gören gözleriyle böylesi dışlamalara izin vermiş olmasına ve vermeye devam etmesine kesinlikle gerekçe yapılamaz.

Eğitim-öğretim ve sosyal sistemler arasındaki kesişim noktasında 2020 ilkbaharından bu yana devam eden Korona krizinin ulusal ve uluslararası sonuçları ise artık gözlemlenebiliyor. Öyle ki, Federal Almanya için hazırlanan 2020 ulusal eğitim-öğretim raporu ve UNESCO 2020 dünya eğitim-öğretim raporu gibi farklı araştırmalar Korona (önlemleri) nedeniyle artan sosyal eşitsizliklerden söz ediyor. Raporlardan ikincisinde şu yazıyor: "COVID-19 pandemisi söz konusu eşitsizliklerin artmasına katkı sundu ve toplumumuzun nedensel kırılma olduğunu tekrar gün yüzüne çıkardı. (...) Güncel kriz dışlanmanın farklı biçimlerini kalıcılaştırıyor. (...) Sosyal ve dijital bölünme ile en mağdur insanlar öğrenememek ve okulu yarıda bırakmak riskiyle karşı karşıya kalıyor. Geçmişte edinilen deneyimler - örneğin Ebola bağlamında - sağlık risklerinin birçok insanı geride bıraktığını göstermiştir, özellikle de birçoğu belki de bir daha asla okula dönemeyecek olan en yoksul kızları (bkz.: UNESCO 2020 dünya eğitim-öğretim raporu, S. 7)". Örneğin Çocuklara Acil Yardım Fonu UNICEF, "dünya genelinde okullaşamayan çocuk sayısının bir kez daha yaklaşık 24 milyon civarında artacağından" hareket ediyor (UNICEF 12.1.2021).

Almanya'da insan hakkı olarak (okul) eğitimi

Almanya'da sonbahar 2020'de birçok uzman okullar konusunda hemfikir gibi görünüyordu. Tagesspiegel gazetesinin 23 Ekim 2020 tarihli yayınında örneğin Münih Ludwig-Maximilian Üniversitesi'nde görevli peditriyatrik enfeksiyonoloji profesörü Johannes Hübner, okulları açık tutmak için yapılan güçlü bir savunmayı desteklemiş ve şunları belirtmiştir: "Çocuklar hastalık bulaşmasını hızlandırmıyor, onlar başlıca devindiriciler değil, ama onlar baştan itibaren sürece en çok etkilenenlerdir' - okul kapatmalarının sonuçları nedeniyle" (bkz.: Tagesspiegel 23.10.2020). Bu konuda Handelsblatt gazetesi 23 Ekim'de şunları yazmıştır: "Robert Koch Enstitüsü (RKI) Başkanı Lothar Wieler bile çocukların 'gripten farklı olarak pandemiyi hızlandırma-

dığını vurguladı'. Bonn Laboratuvar Ekonomisi Enstitüsü (IZA) bir araştırmasında yaz tatilinden sonra okulların açılmasının bulaşma durumunu kızdırtmamış olduğunu gösterdi. Aksine: Çocukların okula dönmesi yeni vakalardaki artışı frenledi, sürpriz sonuç buydu" (Handelsblatt 23.10.2020).

Charité Hastanesi'nde Christian Drosten'in selefi olan Berlinli virolog Detlev Krüger de okulların açılmasını açıkça savunuyor ve ayrıca kapatma politikalarının yan etkilerinin hesaba katılmasını vurguluyor - özellikle de çocukların insan hakkı olarak eğitim hakkı kapsamında. Berliner Morgenpost gazetesinin kendisi ile yaptığı 25 Şubat 2021 tarihli söyleşide Krüger şunları söylüyor: "Eyaletlerdeki vaka sayısına bakıldığında, mutasyonun çok yayıldığı yerlerde - Büyük Britanya, İrlanda, ayrıca Danimarka - rakamlar yıldırdıktan bu yana yine de düşüşte. Ve ayrıca İngiliz sağlık dairesi Public Health England, çocukların söz konusu mutasyonu bulaştırma olasılığının yetişkinlerin salt yarısı kadar olduğunu belirtiyor". Krüger için "mutasyon da (...) okulları açmamak için bir neden değil - hijyen kurallarına uymak ise bunun ön koşuludur (...). Bütün bu önlemlerde nüfusun gerçekten de en az tehlike altındaki grubu olan çocukların, okul kapatmaları nedeniyle toplumda en büyük fedakârlıklarda bulunmak zorunda kaldığını düşünüyorum. Eğitim-öğretimdeki açıklar büyüyor, ama aynı zamanda sosyal, psikik ve bedensel sorunlar da çoğalıyor. Spor dersi yapılamadığında, dar evlerinde oturup kaldıklarında. Çocuk ve gençlik psikiyatrlarına sorulduğunda, muayenehanelerinin dolup taşıdığından söz ediyorlar. Bunu da dikkate almak gerekiyor" (alıntı: Berliner Morgenpost 25.2.2021).

(Eğitim-öğretim) eşitsizliği ve eğitim-öğretim anlayışları

23 Ekim 2020 tarihli Spiegel dergisine göre OECD Eğitim-Öğretim Direktörü Andreas Schleicher şu ana kadar yapılan okul kapatmalarının ve haftalar süren vardiyalı derslerin hangi sosyal ve ekonomik sonuçları olabileceğini hesapladı: "Daha düşük eğitimli olanlar, daha az üretken olabilir". Ona göre OECD ülkelerindeki ulusal ekonomiler ve de kişilerin gelir olanakları bundan etkilenecek. Schleicher 'öğrenim eksikleri muhtemelen orta-

lama olarak yaşam boyu elde edilen gelirin yüzde üçüne tekabül edecek' diyor. Frankfurt Goethe Üniversitesi'nde makro ekonomi ve kalkınma alanında profesör olan Nicola Fuchs-Schündeln biraz farklı sonuçlara ulaşıyor. ABD'deki araştırmalar buna göre ders yapılamaması gelir seviyesinde yüzde birlik bir kayba neden olabileceğini gösteriyor. (Spiegel 23.10.2020)". 23 Ekim tarihli Tagesspiegel, profesörün şu sözlerine yer veriyor: "Okul kapatmalarının devam ettiği sürece boyunca ortalamaların üzerinde bir artış gösteren öğrenim eksikleri nedeniyle yitirilen 'insan sermayesini', onlar (öğrenciler: M.K.) 'yeniden biriktiremeyecekler'. Nicola Fuchs-Schündeln'in çıkardığı sonuç: Okulları olabildiğince açık tutmalıyız" (Tagesspiegel 23.10.2020).

Bu tabloda, eğitim-öğretime ve çocukların esenliğine dönük haklı kaygılara rağmen, en azından eğitim-öğretimin, öğrenmenin ve okulun oldukça neoliberal bir tasarımı ifadesini buluyor. Ne yazık ki bunlar OECD ve çevresinde yapılan birçok eğitim-öğretim ekonomisi bazlı araştırma için sıra dışı değil. Bu araştırmaların sözümona insan sermayesinin girdi-çıkıtı işlevine yönelik araçsal karakteri bize unutturmamalıdır ki, İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinde, BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi ve de BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde belirtilen eğitim hakkı herşeyden önce kişilik gelişimi, aydınlanma, özgürleşme, katılım ve özerklik ve de halklararası dostluk ile bağlantılandırılmaktadır, neoliberalizmin rekabet odaklı ekonomi anlayışıyla ise pek değil. Eğitim-öğretimi insan sermayesi teorisi anlamında çıkarı arttırmak ve ekonomik yönden kullanılabilir pazar özneleri eğitmek olarak kavrayanlar, Korona krizinde eğitim-öğretim sistemi ve onun etkilerini haliyle büyük ölçüde bu paradigmalara çerçevesinde inceleyecektir.

Bunun dışında pandemi ile büyük zorunda kalan ve "Korona kuşağı" olarak adlandırılan kuşak için sosyal duruma göre sonuçlar da farklılık gösteriyor. Öyle ki, Korona kuşağının salt 2020'deki ilk kısıtlamalar nedeniyle maaşın, yaşam boyu elden edilen gelirin ve emekliliğin kaçta kaçını kaybettiği hakkında şimdiden sonuç çıkarmak isteyen neoliberal eğitim-öğretim iktisatçıların kaçınılmazlık telkin eden öngörülerini pek bir değer taşıyor. İkinci Dünya Savaşı ya da 1968 veya 1989/90 gibi toplumsal altüst oluşlar sırasında, mezuniyetlerini okul devamlılığının aksadığı dönemlerde elde eden kuşaklar soğukkanlılıkla ele alındığında, okulsal ve mesleki niteliklere biçilen değer toplumsal pazarlığa açık olduğunu görmek hemen müm-

kün. Zorunlu birçok öngöründe ise çoğunlukla toplumsal güç dengeleri ve de sözü edilen kuşaklarda gerçekte varolan sosyal eşitsizlik gizleniyor. Kısaca: Şimdi her kim varlıklı koşullarda büyüyor ve de büyük bir mirasa konuyorsa ve her kim Korona krizinin maliyetini sırtlamak için zengin, varlık ve miras vergisi ödemek zorunda bırakılmıyorsa, o kimse bu durumdan ancak memnun olabilir. Ancak bu durum değişen güç dengeleri ve daha adil bir paylaşım politikası ile düzeltilmediğinde, genç kuşağın diğer yüzde 90'lık bölümü bu yük karşısında çok daha fazla çalışmak ve ödemek zorunda kalacak.

23 Ekim 2020 tarihli Spiegel dergisine göre eğitim uzmanları ilgili gruplarda bariz bir paylaşım eşitsizliği olduğu konusunda hemfikir görünüyor: "Başarımların yelpazesinin en alt kısmında bulunan sosyal konumları zayıf çocuklar, özellikle de ne evde ne de okulda destek alamayanlar, durumdan orantısız etkileniyor. Korona krizi kapsamında yapılan çeşitli araştırmalar, uzaktan eğitimin Almanya'da zaten yaygın olan fırsat eşitsizliğini derinleştirdiğini kanıtıyor. Schleicher'e göre bunun telafisi pek de mümkün değil: 'Öğrenim kayıplarını telafi etmek zor.' (Spiegel.de 23.10.2020)." Uyarıcı sözleriyle sosyal bilimci Jutta Allmedinger'e de yer veriliyor. Berlin Sosyal Araştırmalar Bilim Merkezi Başkanı Allmedinger, bazı çocuklarda televizyon izleme süresinin oldukça arttığını belirterek, "okul yolu ve okulda spor olmadan daha az hareket ediyorlar, motorik yetenekleri yavaşça köreliyor" diyor. Okul yemeği olmadığından, 'bazı çocuklar kendileri fırına bir pizza atıyor'. Ona göre sağlıklı beslenme geriliyor - ve öğrenci arkadaşlarının ve öğretmenlerinin eksikliği de sosyal öğrenmeyi engelliyor. Daha da ağır olan şey: Allmedinger'e göre çocuklar aile içi şiddete daha sık maruz kalıyor. O ayrıca çalışan ebeveynlerin özellikle de annelerin ve çocukları yalnız yetiştirilenlerin karşı karşıya kaldığı 'olağanüstü yük' işaret ediyor. 'Konunun kapsadığı bütün bu boyutlar hakkında konuşulması' zorunlu diyen Allmedinger, pandemide çocuk, genç ve kadınlara ilişkin gelecekteki kriz yönetiminden pek umutlu görünmüyor: O, 'üzerinde en çok düşündüğüm şey' diyor, 'geride kalan son yedi, sekiz ay boyunca pek bir ders çıkarmamış olmamızdır.' (agy).

Bazı gençlik ve eğitim araştırmacılarının garip, ama karakteristik görüşlerinden bir başkası, Alman PISA araştırması koordinatörü Kristina Reiss çevresinde toplanan bir araştırma ekibinin "küresel sorunların çözümü hakkında" güya Alman gençlerin "inancının az olması" üzerine şu açıklaması ile gözler önüne

serilebilir: "PISA'da Global Competence 2018. Almanya'da on beş yaş grubunun küresel ve kültürlerarası konulara yaklaşımı. Münster" başlıklı incelemede (bkz.: Reiss ayrıca 2020, S. 9), Almanya'da gençlerin çoğunluk olarak çok iyi bilgileri olduğunu düşündükleri, ama pek ilgisiz ve çoğunlukla küresel sorunları çözmek için fazla birşey yapamayacakları görüşünü taşıdıkları saptanmıştır. "Okumayla ilgili motivasyonel yönelim alanında olduğu gibi (bkz.: Diederich et al., 2019), Almanya'da öğrenciler Global Competence alanında küresel sorunlarla ilgili bilgilerinin yüksek olduğunu düşünüyor (PISA 2018 araştırmasında okuma stratejisi bilgisiyle örtüşüyor). Öğrenciler ayrıca bu sorunların aşılmasında kendilerine çok güveniyor (okumaya dönük öztasarını ile örtüşüyor). Ancak onların sorunlarla yüzleşmek için ihtiras derecesi düşük ve bu ihtiras eylem yeteneğine dönüştürme, bir diğer ifadeyle somut eylemlere dökme yönleri çok gelişmiş değil (ve bu okuma sevincinin düşük olmasıyla örtüşüyor) (Reiss ayrıca 2020, S.9)". Reiss çevresindeki bu ekip söz konusu sonuçlardan şu çıkarımı yaptı: "Olası yorumlardan biri, küresel, karmaşık sorunları iyi kavramanın, birey olarak çözüme katkı sunmanın pek mümkün görülmemesi tahminine neden olduğudur" (Reiss 2020, S. 9).

Ama bu "küresel, karmaşık sorunları iyi kavramanın", bir kimsenin, bireysel olarak zaten hiçbir şey değiştiremeyeceği sonucuna varmak zorunda olduğunu mu ifade ediyor? Şansa dünya tarihinde Rosa Luxemburg, Che Guevara, Greta Thunberg ve diğer insanlar PISA araştırmacılarının savunduğu böylesi bir "küresel, karmaşık sorunları iyi kavrama" düşüncesinin arkasından gitmediler. Yoksa insan türü belki şimdiye kadar hâlâ ağaçlarda dolaşıyor olurdu. Ve dünyadaki gelişmeler üzerine sözde iyi bilgi sahibi olunduğuna ilişkin insanın kendini değerlendirmesi için, akşamları bir kez ARD/ZDF kanallarını izlemek ya da benzeri internet haber sitelerini okumak yerine ya da onlarla birlikte France24/TV 5 Monde ya da BBC'yi izlemek tavsiye edilir (Al Dschasira, CNN ya da Russia Today'den söz etmeye bile gerek yok). Böylece ortalama Almanların doğal afetler ve diğer de-meçler dışında örneğin Afrika, Asya ve Latin Amerika'da küresel olaylar hakkında oldukça az bilgi edindiklerini farketmek mümkün olur (bu durumu söz konusu ülkelerde çalışan yurtdışı muhabirler dahi doğruluyor ve "Auslandsjournal" ve de "Weltspiegel" programları da bu gerçeği değiştirmiyor).

Sonuç

Buradan çocuk ve insan hakları temelli özgül saptamalar ve

talepler türüyor. Öyle ki Alman İnsan Hakları Enstitüsü bünyesinde yer alan ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesi izleme dairesi olarak adlandırılan birim, Korona pandemisi nedeniyle "Almanya'da çocuk haklarının uygulanmasındaki gerilemeyi" eleştirdi (Monitoringstelle UN-Kinderrechtskonvention beim Deutschen Institut für Menschenrechte 2020: Corona-Pandemie: Rückschritte bei der Verwirklichung der Kinderrechte in Deutschland, in: Basın açıklaması 2.11.2020). İzleme dairesi şiddete karşı koruma, çocuk yoksulluğu ile mücadele ve bütün çocukların eğitim-öğretime erişimi konularında büyük eksikler saptıyor. "Almanya'da çocuk haklarının uygulanması Korona pandemisi başladıktan sonra büyük gerilemelerle karşılaştı. Bu gerilemeler özellikle federal hükümet, eyalet ve belediyeler tarafından ilk dönemde çocuk ve gençlerin görüşlerine dikkat edilmemiş olmasıyla kendini göstermiştir. Aynı zamanda çocukların şiddetten korunması, çocuk yoksulluğu ile mücadele ve de bütün çocukların eğitim-öğretime erişimi konusunda varolan eksikler, daha görünür hale geldi. Almanya'da çocuk haklarının uygulanmasına büyük bir ivle kazandırmak için Korona pandemisinde edinilen deneyimlerin hızlıca bir değerlendirilmeden geçirilmesi gerekiyor. İzleme dairesine göre bunun için yapılması gerekenler arasında federal hükümet, eyalet ve belediyeler tarafından, çocukların görüşlerinin bir daha göz ardı edilmemesi için, çocuk temsilciliklerinin planlı bir inşası ve yaygınlaştırılması yer almaktadır" (agy).

Medya, siyaset ve bilimlerde varolan egemen söylemin ayrıntılı ve eleştirel bir analizden geçirilmesinin yanı sıra, çocuk bakış açılarıyla bağlantılı alternatifler ve karşı stratejiler, toplumsal-siyasal bağlamı dikkatlerden kaçırmayan çocuk yoksulluğuyla mücadele, genç insanların katılımı ve sosyal altyapının desteklenmesi tasarımlarını birleştirmelidir (bkz.: Klundt 2020, S. 15 ve akabindeki sayfa). Bu kapsamda kriz süresince ve krizin akabinde zaruri olan başlıca üç talep mevcut: Birincisi çocuk ve aile yoksulluğuna karşı ve onların sosyal güvenceleri için önlemler düşünülmesi. İkincisi çocuk esenliğinin öncelikliliği, korunması, desteklenmesi ve herşeyde önce çocukların, gençlerin ve gençlik derneklerinin katılımına dair çocuk hakları ilkeleri (yeniden) oluşturulmalı, bir diğer ifadeyle uygulanmalıdır. Bununla bağlantılı üçüncü nokta, eve yakın çevrede özellikle gençlere yardım hizmetleri ve açık hizmetler aracılığıyla (pandemiye uygun) önlemlerin genişletilmesidir. ■

2. sayfadan devam... ▶

Kavram Korsanları

rundadırlar. Dolayısıyla o insanlar da kendi çıkarlarına uygun olarak algıyı ve kabul görmeyi, ama ayrıca baskın olmayı ve gerektiğinde başkalarını ihtilafli biçimde kovmayı hedefe koyar.

Geçmiş zamanlarda bu süreçler ve çatışmalar hiyerarşik düzenlenmişti. Altta (ve ayrıca enlerde) neyin geçerli olacağına üstte karar veriliyordu; bunun yanında alttan gelen karşı güç ve itkiler de vardı. Ama çoklu çağdaşlıklara giden yollarda toplumlar ne denli demokratik, çoğulcu, eşitlikçi ve bütünleştirici olduysa ve kendilerini böyle kavrayabildi ya da kavramak istediye, gerek sokak adlarında ya da söyleme dair kavramlarda, gerek siyaset alanlarında ya da günlük yaşama ilişkin davranış şemalarında olsun, farklı birçok kesimin kamuoyunu işgal etmek üzere kendilerini göstermek ve buna denk düşen kabulü talep etmek o denli öne çıktı. Bunu yön gösterici tarzda, toplumun tamamını - kendi adına - şekillendirmek amacıyla devreye sokmak isteyen oluşum 19. yüzyılda burjuvaziydi (örneğin 1859'da 100. doğum yılı nedeniyle Schiller için düzenlenen kutlamalar ve dikilen heykeller); ilkinde reaksiyon gösteren ve aynı zamanda bu kültürel oluşumu aşmak isteyen ikinci oluşum ise işçi hareketleriydi, üçüncü oluşum 19. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan kadın hareketidir. Bu noktada kesimler kendi adlarına belirli toplumsal müzakere alanlarını hem el geçirilebilir, hem de daha sonra kapsayıcı bir geneli temsil için bu alanların kullanılması da gerekir.

Buna karşın soruları, değişim için başlangıç noktaları ve direnişleri bugüne kadar bulmak mümkün ve onlar çağdaşlık koşullarında kültürel anının, hem bir çatışmanın nesnesi, hem de açıkça önemli bir alan olduğunu aydınlatıyor. Bir sokağa ne zaman ve neden Hindenburg, Adenauer ya da Riesling sokağı adı verileceği ya da bu adın koyulup koyulmayacağı fark eder mi? Çoğulcu ve grup ve muhitler ile, ayrıca "tekillikler" in (Andreas Reckwitz) etkisindeki bir toplumda söylem alanları olduğu kadar kamusal alanlar, okuma listeleri ve kavramlar, belki de eskinden daha açık ve "müzakere edilebilir" olarak ayırt edilebilir. İster egemen siyaset, ister baskın katmanlar eliyle, sözde özdevrimli tarih ya da bulunmuş ve de "kurgulanmış" gelenekler aracılığıyla olsun, onlar daima "yapmacıktı". Elbette kavram oluşumu denizlerdeki ve bu kavramların maddi göstergelere uygulanmasındaki eski ve yeni korsanlık sey-rüseferlerinde, kendi çevresine daima nüfuz etmek, onu renklendirmek ve biçimlendirmek için kendi konumunun temsil edimesi söz konusu değildir sadece: **Geleceğin** boyutları gündemdedir: Onların işgal edilen kavramlar ve adı konulan yerlerle bağlantılı bu

perspektif altında şekillendirilmesi gerekir. Ve burada ilgili kavram, ad ve yönelim niceliklerinin şemasında, belirli bir düzen ve doğrultuya ve de tanım koyma hakimiyeti ve hedef belirlemeye tabi tutulan **şimdiki zamanın** müzakeresi söz konusudur. Sonunda ve birçok kez özellikle gündemde olan şey, amaca uygun sahnelenen **geçmişe** bağıntılarla kendi konumunun da dayanak gösterilmesi, yorumlanması ve meşrulaştırılmasıdır, ki bu geçmişten hareketle, şimdiki zaman ve gelecek yeniden şekillendirilmek, bir diğer ifadeyle ele geçirilmek isteniyor.

Gerçekte böylesi tartışmalar uzun zamandır yürütülmekteydi ve bunlar hâlâ devam ediyor, geçmişteki "Almanlar" tarafından da, Lenin Sokağı'nın ad değişikliği ile Magdeburger Sokağı'na dönüşmesi örneğinde olduğu gibi ya da Nazi savaş suçlularının adının kışallardan silinmesi gibi. Şu anda ortaya çıkan keskinliğin nedeni ise, günümüz Alman toplumunda, eskiden baskın kültür tarafından ait ve böylece katılım hakkına uygun görülmemiş örneğin konuk işçilerin ve onların çocuk ve torunlarının ya da beyaz olmayanların artık bireysel ve grup olarak seslerini duyurmalarıdır. Onlar ve çocuk ve torunları, kamusal alanların korunması ya da yeniden kararlaştırılması ve söylem ve anlatıların şekillendirilmesi konusunda, toplumun birer üyesi olarak paylarına düşen temsil hakkını talep etmek için artık yeterince eğitilmiş, deneyimli ve özgüven sahibidir. Diğer herkeste olduğu gibi onlar da kamusal alanın ve toplumun taşıyıcısı süreç ve kurumların (örneğin okul ve başka kültürel kuruluşlar), edindikleri deneyimleri ve mevcudiyet taleplerini (temsiliyet) ve mevcudiyet istekliliğini dikkate alması beklentisine göre hareket ediyor. Bunun için - ABD sivil haklar hareketi gibi uluslararası gelişmeler çerçevesinde - özellikle 1970'li yıllarda yükselen ikinci kadın hareketi, o zamandan beri Federal Almanya'da yaşayan insan ve grupların sesiyle de bir kez daha genişleyerek, bundan böyle öz-kavrayış ve tarihin kamusal alanda temsil edilmesi için, okuma listeleriyle ilgili soru ve kültürel bellek hakkındaki sorularda dahil, müzakere süreçlerinin yürütüleceği yolu önceden çizdi - hem de burada yaşayan ve katılım isteyen herkes için.

Elbette güncel olarak bu tartışmaların zirve yaptığı - herşeyde önce medya ve kültür-sanat sayfalarında - bir konjonktür var. Bu tartışmayı herşeyden önce oluşturan şey, endişeli, kısmen iyi niyetli, ayrıca da deneyimsiz, kısmen de bağlantıları bilinçli olarak dramatize eden kesimin, çeşitli başlama noktalarını farklı bağlamlardan kopararak ve üst üste yığarak, bunlar arasında ayırım yapmamasıdır. Son yıllarda çeşitli bilimsel araştırmalar (Wilhelm Heitmeyer'in

sorumluluğundaki "Alman Koşulları" veya Friedrich Ebert Vakfı'nın "Mitte" çalışmaları dahil), herşeyde önce yoksulluk, bakım yetersizliği ve bunun ırkçılık, neonazizm ve yabancı düşmanlığı tarafından ideolojik yeniden şekillenmesi nedeniyle toplumun bir kez daha giderek daha fazla bölündüğünü saptarken, buna karşılık olarak özellikle toplumun devam eden ya da devam etme tehlikesi taşıyan dağılması için yaklaşımlar, sorumluluk üstlenmeye çağırıyor. Bunlar sosyal gerginliğin azaltılmasını, ırkçılıkla ve yabancı düşmanlığıyla mücadeleyi ve farklı kökene, deneyimlere ve kültürel ve de dinsel yönelimlere sahip insanların ortak yaşam olanaklarını desteklemeyi hedefleyen yaklaşımlardır. Şu anlarda muhafazakâr, gerektiğinde reaksiyoner, medyanın derinliklerine sirayet eden bir bakış açısından durum öyle görünüyor ya da resmediliyor ki, sanki uygunsuz taleplerin bir Quadriga'sı* federal cumhuriyetin toplumsal düzenini, onun kültürel temsilleri kılıfına bürünerek tehlikeye atacak ortak bir saldırı düzenliyor.

Burada tarihsel ve de pratik yönden kesinlikle farklı kaynak, yaklaşım ve hedefleri olan dört alan mevcut. Ve bu 4 alan şimdi de öyle bir şekilde bir araya getiriliyor ki, hepsi a) bugüne dek federal cumhuriyetin baskın kültürü tarafından kullanılan, şayet böyle birşey vardıysa, kendi esas ve yansıma biçimlerinin homojenliğini yıkmayı amaçlıyor ve b) daha yirmi yıl önce bir vatandaş olarak her mevkiden ve kararlara herhangi bir katılım-dan mahrum edilen ya da edilmesi muhtemel insan ve gruplar tarafından savunuluyor. Gerçekten de **çokkültürlü toplum** düşüncesi, güç kazandırmak ve kabul etmek yoluyla kişilerin ve sosyal grupların **kimliğinin desteklenmesi** için çıkış noktaları, **tarihsel belleğin** ve onun (ne için) temsiliyet açısından tezahürünün gözden geçirilmesi ve diğerleri karşısında hakareti ve aşağılamayı engellemeye odaklı talepler, herkesin federal cumhuriyet anayasasının 1(1). maddesinde belirlenen ölçüye yönelimli olması ortak paydasında buluşuyor: "İnsanın onur ve haysiyeti dokunulmazdır. Tüm devlet erki ona saygı göstermek ve onu korumakla yükümlüdür." diyen bu maddenin geçerliliğini Almanya'da yaşayan herkes için ve hatta salt devlet organlarının görevi olarak tanımlamayıp, toplumun eylem alanlarına taşınmasını ve birçok kişinin sorumluluğuna aktarılmasını talep etmek.

Elbette bu belirli durumlarda ve günlük yaşamda yalnızca karışıklıklara değil, ayrıca zorlanmalara ve düş kırıklıklarına ve de pazarlığa açık olmayan noktalara yol açabilir. Ama eski Nazi generalleri yerine direnişçileri anmak, sömürgeci suçlular yerine uyguladıkları şiddetin kurbanlarına kültürel bellekte bir yer tahsis et-

mek, tarihsel gelenekte ve bazen halk kültürü kullanımında insanları yaralayan ve aşağılayan dilsel kullanımların engellenebilir ya da nezaket dışı ve incitici olduğunu kavramak kadar, çokkültürlülüğün içerdiği, her insanın, her grubun kendi tarzıyla özgürlük ve eşitliğe dayalı bir ortak yaşamın şekillendirilmesine bağımsız ve takdire değer bir destek verdiğine dair tahmin de çoğulcu bir toplumda insanlar arası sivil ilişkiye katkıda bulunur. Açık bir toplum kendisinde payı olan herkesin katılımına gereksinim duyar ve o bu amaçla kişisel onurunun kabul görmemesine izin vermemelidir. Ama ırkçılık ve Yahudi karşıtlığı bunları yıkıma uğrattıkça, herkesin aşına olduğu, burada yazmak istemediğim sözcüklerle tanımlandığında, böylesi bir ortak yaşamın koşulları mevcut sayılmaz. Niederwald'dan kötü bakışlarla Fransa'ya bakan bir Germania'ya bugün hiç kimsenin ihtiyacı yok (turizmin bile, çünkü manzara onsuz daha güzel) ve bu kötü şöhretli küfürler kullanılmadığında, hiç kimsenin tacından bir inci eksilmez. Belli sözcükler kullanılmadığında da iletişim mümkün olmaya devam eder. Wittenber'de hâlâ tarihsel (kültür?) belgesi olarak (ne için?) kamusal alanda gösterilen aşağılayıcı "Yahudi Domuzu" motifinde olduğu gibi. Ve herşey gibi bu da onu seyreden (seyretmek zorunda kalan) herkesin yüzünü kızartır ve kendilerini herhangi bir kurban gruba ait görmek zorunda olmayanlar ya da istemeyenleri, bir diğer ifadeyle o motiflerin bulunduğu yerlerdeki insanları da etkiler. Ernest Renans'ın ulusal tasarım için belirleyici olan "ortak yaşamı sürdürmek" (1882) iradesi hâlâ ayaktaysa, bu, ayrıca birçok sesin, birçok anının ve deneyimin, birçok hayalin ve de bu toplumda yaşayan herkesin isteklerinin dile getirilmesini de ifade eder. Bunlar, ABD'ndeki tartışma ve koşullardan hareketle, kendilerini kısmen Almanya'daki kimlik politikası, siyasi doğruluk, çokkültürlü toplum ve cinsiyet eşitlikçi dil kullanımı tasarılarıyla da birleştiren çıkış noktalarıdır. Ve bu çıkış noktaları, hem günlük yaşamı hem de, her ne kadar birçok Almanın kendisi için talep ettiği daha yeni bir göç ve/ya da hareketlilik öyküsüne sahip olsalar da, burada yaşanların anı ve deneyimleri çerçevesinde toplumsal özkavrayışı genişletmeyi hedeflemektedir. Burada dile getirilen sorular ve öneriler, mantıksal olarak bireysel bazda sürece katılanlar ve süreçten etkilenenler tarafından müzakere edilmeli, sonuçta ise bu açık toplumdaki yaşamı devam ettirmek isteyen herkese kulak verilmelidir.

* Sürücünün ayakta kullandığı, 4 atlı, iki tekerlekli antik zaffer arabası (PoliTeknik'in notu).

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Wolf D. Bukow

Kentsel Ortak Yaşantımız için Korona'dan Ders Çıkarmak

Korona pandemisi hepimizi aşılması gereken oldukça büyük sorunlarla karşı karşıya bıraktı. O, bizi günlük yaşam hakkında tekrar detaylıca düşünmeye ve gerektiğinde onu değiştirmeye, hatta yeniden örgütlemeye zorluyor. Özellikle böylesi bir durumda tepkiler ve spekülasyonlar yalnızca sorunlu değil, ayrıca sorumsuzcadır.

1. Korona pandemisi kentsel günlük yaşamı haritalandırmak için önemli itkide bulunuyor

Korona pandemisinin ifade ettiği sorunlarla yüzleşmek istediğimizde, ilk bakışta yolumuza hemen iki zorluk çıkıyor. Birincisi, henüz pandeminin özellikleri hakkında çok az şey biliyoruz ve ikincisi, böylesi zorluklarla uğraşmak için kentsel günlük yaşamda hangi koşulların ve hareket alanlarının mevcut ya da en azından olanaklı olduğunu pek bilmiyoruz.

Birinci zorluk, benzer pandemiler yaşanmış olmasına karşın, bu pandeminin tıbbi görünümü hakkında pek bir bilgimiz olmasından kaynaklanıyor. Elbette son olarak burada olayı kavramak noktasında yol katedildi. Ve artık günlük yaşantımızı yeniden düzenlemenin gündemde olduğuna işaret eden bir dizi deneyim sahibiyiz.

Ve ikinci zorluk açısından söz konusu olan şey, kentsel günlük yaşamın yeni bir yönelime kavuşmasıdır. Böylesi bir yönelim ya da yeniden haritalandırma, ilk olarak aşılması gereken büyük bir engel oluşturur. O yalnızca karmaşık değil, ayrıca ve her şeyden önce birçok ön koşulu bulunan bir girişimdir. Bu, günlük yaşamın geniş ölçüde rutinleşmiş akışıyla başlar. Amaçlar, bunlar için gerekli adımlar ve buna bağlı hedefler genelde düşünülmez, aksine alışlagelenin ve gün be gün uygulanmakta olan çerçevesinde halledilir.

Korona pandemisi gerçekten de günlük yaşam üzerine daha fazla kafa yormaya teşvik ediyor. Ve bu noktada, belki de ilk bakışta şaşkınlıktan bir şey kendini gösteriyor, perspektiflerin belli bir yakınsaması. Pandeminin gidişatından hareketle, artık onun günlük tıbbi ve de toplumsal etkileri hakkında çoktan çökyönlü tanımlar elde ettik. Ve öyle görünüyor ki, bu tanımlar aynı yönü hedefliyor.

Pandeminin pratik etkileri bakışları salt günlük ortak yaşama değil, bunun ötesinde burada belirli öğelere yoğunlaştırıyor – pandemi tartışmasından tamamen bağımsız olarak, kentsel ortak yaşam

tartışmasında her daim bir rol oynayan öğelere. Bunlar önceden Erwin Goffman için de büyük bir rol oynamış öğelerdir. Goffman bu öğeleri karşılaşılan herhangi bir sağlık sorunundan bağımsız betimliyor. Onun için buradaki esas gözlem gündemdedir, “insanların birbiriyle arasındaki iyi niyetli mesafe” fenomeni söz konusudur. Goffman kentsel ortak yaşam üzerine analizinde sürekli semtleri ele almış, onun sosyo-kültürel ve işlevsel karışımını betimlemiştir. İnsanların birbirine aşırı yaklaşmadığı bir durumu göz önünde bulundurmıştır, çünkü onlar zaten bir kentte zorunlu olarak birbirlerine yabancıdırlar, ancak birbirine tamamen kayıtsız değildirlere, çünkü iş, alışveriş, sağlık hizmetleri, eğitim ve daha birçok konuda birbirlerine bağımlıdırlar. Ve böylesi bir davranışın doğalmışçasına uygulanan sosyal bir çerçevelenmeye dayandığı ortaya çıkmıştır, bir çeşit sosyal mantık söz konusu. Ve bu ayrıca şehir panlama tartışmalarında günümüzde “kısa mesafelerin şehri” diye adlandırılan tartışmanın da çekirdeğini oluşturuyor. Bence bununla bir nevi açık kapılara hücum ediliyor.

2. Pandemi semtler kentsel bir laboratuvar karakteri kazanıyor.

Günlük yaşam alışılmışlıklarını iyi niyetli bir mesafeyle uygulayanların doğruyu yaptıklarını pandemiden öğrenmek mümkün. Goffman'da herkesin herkese yabancı ve aynı zamanda günlük yaşamı başarıyla organize etmek için, herkesin herkese ihtiyaç duyduğu kentsel bir durum söz konusudur. Pandemi, olağanüstü bulaşıcı bir durumda, aramıza iyi niyetli bir mesafe koymak gündemde, çünkü bu şekilde bütün iletişimden ve birbirimizle sosyal ilişkiden tümüyle vazgeçmemiz gerekmeden, virüs kapma riskleri oldukça azaltılmış olur. Pandemi zamanlarında, ifade gücü yüksek bir kentsel laboratuvar olarak semte değer gösterildiğinde, o zaman buradan bir dizi ipucu çıkarılabilir. Bunlar gelecekte ortak kentsel yaşamda daha çok dikkate alınması gereken, “insanların birbiriyle iyi niyetli, mesafeli ilişkileri” için ipuçlarıdır.

Birincisi, salt ortak kentsel yaşama şehircilik görünümü altında değer vermek değil, ayrıca ve her şeyden önce topluma ortak yaşamın başlıca momentlerini hesaba katmak, her zaman olduğundan daha günceldir. Ve burada senkronize bir perspektifi izlemek ve tekrar tekrar semtlerdeki durum

ile bağ kurmak önemlidir (Bukow, Yıldız 2020, 183). Özellikle günümüzde, insanların, geçmişte olduğundan daha çok gerekli, iyi niyetli, mesafeli birlikteliği, işlevsel olarak iyi örgütlenmiş, kısa mesafeleri içeren derli toplu bir alanda bütün önemli ihtiyaçların (iş, barınma, eğitim-öğretim, kültür, sağlık, boş zaman vs.) karşılanacağı sıkı ve karma bir semti şart koşuyor. Ancak işlevsel açıdan sadeleştirilmiş semtler (her adım için büyük mesafeler katedilmesi gereken ve çok zaman kaybettiren, salt yıkılan bir altyapıyı ve yitirilen belediye hizmetlerini telafi edebilmek için) ve sosyokültürel açıdan büyük bir homojenliğin hüküm sürdüğü (kamusal alanların kaybolduğu ve insanın ancak kendi benzerleriyle muhatap olduğu) yerler, bir kez daha yaşam gerçekliğine ters olduklarını gösteriyor.

İkincisi, her zaman olduğundan çok, insanların birbiriyle ilişkisinde önemli oyun kurallarına uymak söz konusu. Ve kent toplumunda oyun kuralları temelden farklıdır, ister iş ya da eğitim-öğretim gibi işlevsel, ister aile içi yaşam ya da sivil toplumsal bağlar olsun. Kentsel yaşam elbette yalnızca ailenin ya da muhitin yaşam dünyasındaki toplu kurallara göre işler. Bunun dışında bir kent toplumu, topluluklardan çok farklı örgütlenmiştir. Kurumlarda vs. o resmi kuralları izlemektedir. O, yarı akraba ve birbiriyle oldukça samimi, dolayısıyla “yabancıları” reddeden, hatta onlara düşmanca yaklaşan çok genişlemiş bir aile gibi işlemiyor elbette. İyi niyetli, mesafeye dayalı bir ilişki şekli, bu noktada, günlük ortak yaşamı resmiyette rutinleşmiş biçimde örgütlemeyi ve diğerine, kendi farklılıkları içerisinde, öteki birçok kişiden biri olarak saygı duymayı ifade eder. Kentsel ortak yaşamın kendisi tarafından olanaklılığı kılınan güven, elbette burada benzerlikler ya da akrabalıklardan doğmaz, aksine o pratiksel-ussal bir gerekçeye dayanır, insanların birbiriyle resmi-mantıksal etkileşim zorunluluğunun sonucudur.

Ve üçüncüsü, kentsel ortak yaşam söylemine ivme kazandırılması, daha doğrusu pandemi ile uğraşmada deneyim süreçlerinin tartışmaya açılması ve görüş alanına sokulması gündemdedir. Biz kendimiz, diğerleri, şu ana kadar olayı nasıl yaşadık? Konuşmalar ve deneyimlerin paylaşılması nasıl gerçekleşebildi? Neler aniden sorgulanmaya ve diğer tarafta neler aniden doğal görünmeye başla-

dı? Özellikle insanların öne çıkan iyi niyetli, birbiriyle mesafeli ilişkileri birçok ve yoğun konuşmayı teşvik etti, hatta yeni deyimlerin (sağlıkla kal) ve insanlar arasında yeni bir güvenin oluşmasına katkı sağladı. Yeni iletişim teknolojileri, sosyal medya ve sanal iletişim sayesinde böylesi söylemler çok başarılı olabildi.

Pandemi bu şekilde bir laboratuvar olarak semte çok farklı görümler kazandırmıştır. Pandemi semtlerdeki resmi yapıların öneminin, özel ve toplumsal davranış biçim ve rutinleri arasındaki farkların altını çizmiştir. Gerçekliğin toplumsal yapılandırmasının ayrıntılı bir kavrayışını aktarmak söz konusu olduğunda, insanların birbiriyle konuşmasının nasıl bir rol oynadığı daha da açıklık kazanmıştır.

3. Pandemi çıkarılan dersler özenle ele alınmalıdır

Her zamankinden daha çok, kentsel laboratuvarlarda şu anda belirginleşen çizgileri daha da derinleştirmek ve bunlardan ayırıcı yorumlama modelleri geliştirmek gündemdedir. Burada, pandeminin neredeyse hayati öneme sahip, aşılması gereken zorlukları karşısında çok çabuk kısa devreler olması gözden kaçmamaktadır. Saf yorumlama modellerinden yararlanmak, ucuz komplo teorilerine kanmak ve yalan haberlere inanmak her zaman akla yakındır. Yanılsamalar, çatışmalar ya da kırılmalar günlük yaşamı sekteye uğrattığında ve bir insan alıştığı, kemikleşmiş ve sıklıkla yararlı olan rutinleri aksatıldığında böylesi tepkiler her zaman akla yatkın gelir. Kentsel ortak yaşamın temel yapısının pandemi tarafından vurgulanarak altının çizilmesi de verilen duruma eklenmektedir. Bu şekilde zaten kentsel ortak yaşama karşı olan ve kendilerini aileci-milliyetçi ya da açıkça ırkçı toplum modellerine adaylar da seferber edilmektedir. Böylesi saf anlatılar “karmaşıklığın indirgenmesi” yönünde salt ucuz değil, ayrıca tehlikeli bir vaatle bulunuyor. ■

Kaynak

Bukow, Wolf-D.; Yıldız, Erol (2020): Von einer synchronen Quartierentwicklung zur Mobilitätswende. In: WolfD., Nina Berding (Hg.): Die Zukunft gehört dem urbanen Quartier. Springer VS S. 187ff.

Uluslararası Çalışmalarımızdan örnekler..

PoliTeknik International

- Kumar Ratan (Hindistan)
- Tamralipta Patra (Hindistan)
- Akash Yadav (Hindistan)
- Ashley Mabasa (Güney Afrika)
- Yonela Mlambo (Güney Afrika)
- Dr. Derya Özkul (İngiltere/Türkiye)
- Can Aydın (Almanya/Türkiye)
- Malathie M. Seneviratne (Sri Lanka)
- Hewa G. Cyril (Sri Lanka)
- Vihara Perera (Sri Lanka)
- Aysel Turaçlı (İngiltere)
- Alhassane Faty (Senegal)

www.politeknik-international.org

PoliTeknik Español

- Prof. Dr. Vernor Muñoz (Costa Rica)
- Harby Andrés Trujillo Vargas (Kolombiya)
- Gökçe Iper (Almanya)
- Susanne Jacobsen-Perez (Danimarka)

www.politeknik-international.org/politeknikespanol/

PoliTeknik Português

- Prof. Dr. Alexandre M. T. da Silva (Brezilya)
- Camila Antero de Santana (Brezilya)
- Joana Maria Kastle Silva (Brezilya)
- Mikael Menezes (Brezilya)
- Maria Luísa Meira (Brezilya)
- Rosely Fabricio de Melo Arantes (Brezilya)

www.politeknik-portugues.org

Students' eBook Project Members

- PoliTeknik Newspaper • **INTERNATIONAL**
 Malawi National Students Union • **MALAWI**
 Southern African Students Union SASU • **SOUTH AFRICA**
 Student Federation of Peru FEP • **PERU**
 Students' Federation of India SFI • **INDIA**
 Independent Youth Association BAGEP • **CYPRUS**
 Correnteza Students Movement • **BRAZIL**
 The International Relations Student Representation at the State University of Paraíba • **BRAZIL**
 Students Union of Catalonia SEPC • **CATALUÑA**
 Federation of University Students of Ecuador FEUE • **ECUADOR**
 Law Students' Union of • **SRI LANKA**
 Kurdistan Students Association • **IRAQ**
 Global Students Association • **INTERNATIONAL**
 Hyderabad Students Unions • **INDIA**
 Revolutionary Students Front RSF • **PAKISTAN**
 Students of Social Work University of Barcelona • **CATALUÑA**
 The Union of Communist Students • **FRANCE**
 Student from the University of Santiago • **CHILE**
 Communist Workers and Students for the Social Change • **PUERTO RICO**
 Youth Syriza • **GREECE**
 Youth Coalition For Education in Liberia YOCEL • **LIBERIA**
 Studens from the University of Toliara • **MADAGASKAR**
 Uganda National Student's Association UNSA-NEC • **UGANDA**